

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

ROLNICTWO
W WOJEWÓDZTWIE
MAŁOPOLSKIM
W 2015 R.

INFORMACJE
I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

KRAKÓW 2016

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

ROLNICTWO
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM
W 2015 R.

Informacje i opracowania statystyczne

Kraków 2016

Urząd Statystyczny w Krakowie

ul. Kazimierza Wyki 3

31-223 Kraków

tel. 12 41 56 011, fax. 12 36 10 191

e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Autorzy opracowania Aneta Stachańczyk
Jadwiga Tutaj

pod kierunkiem Agnieszki Chochorowskiej

Tłumaczenia Anna Dziedzic

**Wykresy, mapy,
skład komputerowy** Jadwiga Tutaj

ISSN 2391-579X

Publikacja dostępna w Internecie - <http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Krakowie przekazuje Państwu trzecią edycję publikacji „**Rolnictwo w województwie małopolskim w 2015 r.**”. Opracowanie zawiera podstawowe dane o użytkowaniu gruntów, wynikach produkcji roślinnej i zwierzęcej, warunkach produkcyjno-ekonomicznych.

Publikacja została opracowana na podstawie zbiorczych wyników sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych oraz szacunków prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny.

Publikacja zawiera uwagi metodyczne, komentarz analityczny oraz część tabelaryczną. W uwagach metodycznych omówione zostały podstawowe pojęcia i definicje występujące w publikacji. Część opisowa pogrupowana została w bloki tematyczne i prezentuje najważniejsze zjawiska zachodzące w obszarze rolnictwa w województwie w 2015 r. oraz na tle kraju i innych województw. W celu zobrazowania przemian i tendencji w rolnictwie, dane zestawiono z analogicznymi wielkościami z roku poprzedniego. Część tabelaryczna zawiera informacje o: użytkowaniu gruntów, produkcji roślinnej, pogłowiu zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupie produktów rolnych, cenach skupu i targowiskowych produktów rolnych oraz czynnikach rozwoju produkcji rolniczej. Tablica przeglądowa prezentuje dane w retrospekcji od 2013 r. oraz na tle Polski. Tablice szczegółowe dotyczą roku 2015, a w niektórych przypadkach ze względu na dostępność danych – roku 2014. Dla pełniejszego zobrazowania poruszanej tematyki, publikacja została wzbogacona ilustracją graficzną w postaci wykresów i map.

Przekazując zainteresowanym niniejszą publikację, wyrażam nadzieję, że będzie ona stanowiła bogate i przydatne źródło wiedzy o stanie rolnictwa w województwie małopolskim.

p.o. Dyrektora

Urzędu Statystycznego w Krakowie

Agnieszka Chochorowska

Kraków, lipiec 2016 r.

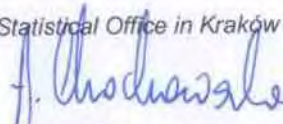
PREFACE

The Statistical Office in Kraków presents the third edition of the publication "**Agriculture in Małopolskie Voivodship in 2015**". The elaboration includes basic data on land use, plant and animal production results, industrial and economic conditions.

The publication has been prepared on the basis of aggregated results of reports, representative surveys as well as estimations conducted by the Central Statistical Office.

The publication consists of methodological notes, an analytical commentary and a tabular part. The methodological notes discuss basic terms and definitions occurring in the publication. The descriptive part, grouped in thematic blocks, presents the most important phenomena and tendencies characterising the agriculture of the voivodship in 2015 and against a background of the country and other voivodships. Data have been compared with analogous quantities from the previous year in order to exemplify changes and tendencies in agriculture. The tabular part includes information on: land use, crop output, livestock, animal output, procurement of agricultural products, prices of agricultural products and factors of development of agricultural output. A review table presents data in the retrospection since 2013 and against a background of Poland. Detailed tables concern the year 2015, and in some cases due to the availability of data – the year 2014. The publication was enriched by graphs and maps as graphic illustration to better exemplify the subject matter.

Presenting this publication to interested Readers, I would like to express my hope that it will be a rich and useful source of knowledge on the condition of agriculture in Małopolskie voivodship.

Acting Director
of the Statistical Office in Kraków

Agnieszka Chochorowska

Kraków, July 2016

SPIS TREŚCI

	Tablica	Strona
PRZEDMOWA	x	3
UWAGI METODYCZNE	x	9
I. Źródła danych	x	9
II. Ważniejsze definicje i pojęcia	x	10
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. WAŻNIEJSZE SKRÓTY	x	19
WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA	x	20
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	x	20
Warunki agrometeorologiczne	x	23
Nawożenie mineralne	x	24
Powierzchnia zasiewów	x	26
Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych	x	28
Produkcja ogrodnicza	x	30
Zwierzęta gospodarskie	x	32
Skup i ceny produktów rolnych	x	35
Charakterystyka ekonomiczna rolnictwa	x	36
Wykorzystanie środków unijnych	x	38
Inne aspekty działalności rolniczej	x	39
CZĘŚĆ TABELARYCZNA		
Ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2013, 2014, 2015)	1	42
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków (2014, 2015)	2	43
Użytkowanie użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2015 r.	3	44
Liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2015 r.	4	45
Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2015 r.	5	46
Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2013/2014, 2014/2015)	6	47
Produkcja wybranych upraw rolnych w 2015 r.	7	47
Produkcja upraw ogrodniczych w 2015 r.	8	49
Produkcja żywca rzeźnego (2013, 2014)	9	50
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2013, 2014)	10	50
Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych (2013, 2014)	11	50
Zwierzęta gospodarskie według użytkowników (2014, 2015)	12	51
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2014, 2015]	13	53
Skup ważniejszych produktów rolnych (2014, 2015)	14	55
Skup zbóż i ziemniaków (2013/2014, 2014/2015)	15	56
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2014, 2015)	16	57
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2014, 2015)	17	58
Produkcja rolnicza (ceny stałe) (2013, 2014)	18	58
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2013, 2014]	19	59

SPIS WYKRESÓW	Wykres	Strona
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim w 2015 r.	1	20
Struktura gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2015 r.	2	21
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego według województw w 2015 r.	3	21
Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2015 r.	4	22
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w roku gospodarczym 2014/2015	5	25
Struktura powierzchni zasiewów ważniejszych grup upraw rolnych w województwie małopolskim w 2015 r.	6	27
Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych w 2015 r.	7	27
Struktura zbiorów zbóż w 2015 r.	8	28
Plony zbóż podstawowych w 2015 r.	9	29
Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2015 r.	10	30
Struktura zbiorów owoców z drzew w województwie małopolskim w 2015 r.	11	31
Plony wybranych owoców z drzew w 2015 r.	12	31
Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w województwie małopolskim w 2015 r.	13	32
Plony wybranych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2015 r.	14	32
Struktura pogłowia bydła według grup użytkowo-produkcyjnych w województwie małopolskim w 2015 r.	15	33
Struktura pogłowia trzody chlewnej według grup użytkowo-produkcyjnych w województwie małopolskim w 2015 r.	16	34
Struktura gatunkowa pogłowia drobiu w województwie małopolskim w 2015 r.	17	35
 SPIS MAP		
	Mapa	Strona
Udział pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” w województwie małopolskim według powiatów w 2014 r.	1	37

CONTENTS

	<i>Table</i>	<i>Page</i>
PREFACE	x	4
METHODOLOGICAL NOTES	x	9
I. Sources of data	x	9
II. Major definitions and terms	x	10
SYMBOLS. ABBREVIATIONS	x	19
RESULTS OF SURVEYS - SYNTHESIS	x	20
Land use on farms	x	20
Agrometeorological conditions	x	23
Mineral fertilizers	x	24
Sown area	x	26
Major crop production	x	28
Horticulture production	x	30
Livestock	x	32
Procurement and prices of agricultural products	x	35
Economic characteristics of agriculture	x	36
Disposition of European funds	x	38
Other aspects of agricultural activity	x	39
TABULAR PART		
Major economic and production results in agriculture (2013, 2014, 2015)	1	42
Land use on farms by type of land (2014, 2015)	2	43
Agricultural land use on farms by agricultural land area groups in 2015	3	44
Number of farms with agricultural land by agricultural land area groups in 2015	4	45
Average area of farms with agricultural land by agricultural land area groups in 2015	5	46
Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2013/2014, 2014/2015)	6	47
Production of selected agricultural crops in 2015	7	47
Production of horticulture in 2015	8	49
Production of animals for slaughter (2013, 2014)	9	50
Production of cows' milk and hen eggs (2013, 2014)	10	50
Production of major animal products (2013, 2014)	11	50
Livestock by users (2014, 2015)	12	51
Value of procurement of agricultural products (current prices) [2014, 2015]	13	52
Procurement of major agricultural products (2014, 2015)	14	55
Procurement of cereals and potatoes (2013/2014, 2014/2015)	15	56
Average procurement prices of major agricultural products (2014, 2015)	16	57
Average marketplace prices received by farmers (2014, 2015)	17	58
Agricultural output (constant prices) (2013, 2014)	18	58
Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2013, 2014] ...	19	59

LIST OF GRAPHS

	<u>Graph</u>	<u>Page</u>
<i>Structure of land use in agricultural holdings in Małopolskie voivodship in 2015 ....</i>	1	20
<i>Structure of farms with agricultural land and agricultural land area by agricultural land area groups in 2015 .....</i>	2	21
<i>Average agricultural land area of farm by voivodships in 2015 .....</i>	3	21
<i>Structure of agricultural land area in good agricultural condition in 2015 .....</i>	4	22
<i>Consumption of mineral and lime fertilizers (in terms of pure ingredient) per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition in agricultural year 2014/2015 ..</i>	5	25
<i>Structure of sown area of major groups of crops in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	6	27
<i>Structure of sown area of basic cereals in 2015 .....</i>	7	27
<i>Structure of production of cereals in 2015 .....</i>	8	28
<i>Yields of basic cereals in 2015 .....</i>	9	29
<i>Structure of yields of ground vegetables in 2015 .....</i>	10	30
<i>Structure of yields of tree fruit in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	11	31
<i>Yields of selected tree fruit in 2015 .....</i>	12	31
<i>Structure of yields of berry fruit in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	13	32
<i>Yields of selected berry fruit in 2015 .....</i>	14	32
<i>Structure of cattle stocks by category in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	15	33
<i>Structure of pig stocks by category in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	16	34
<i>Structure of poultry by species in Małopolskie voivodship in 2015 .....</i>	17	35

LIST OF MAPS

	<u>Map</u>	<u>Page</u>
<i>Share of employed persons in section "Agriculture, forestry and fishing" in Małopolskie voivodship by powiats in 2014 .....</i>	1	37

In English version: preface, contents

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła danych

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu w gospodarstwach indywidualnych,
- uogólnionych wyników stałych reprezentacyjnych badań pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych:
- sprawozdań statystycznych z zakresu użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów oraz pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem mienia sektora publicznego i prywatnego,
- sprawozdań statystycznych o skupie produktów rolnych, cenach targowiskowych, a także o zużyciu i zapasach nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych,
- szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców szczebla terenowego dla danych nie objętych sprawozdawczością,
- danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrobach regionalnych i tradycyjnych oraz gospodarstwach ekologicznych; danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o wykorzystaniu środków unijnych.

Wyniki reprezentacyjnego czerwcowego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich oraz wyniki stałych badań pogłowia zwierząt gospodarskich opracowane zostały według siedziby użytkownika gospodarstwa, tj. dla gospodarstw indywidualnych - według miejsca siedziby (zamieszkania) użytkownika, a dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek – według miejsca siedziby przedsiębiorstwa (gospodarstwa).

Do przeliczeń wyników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa - stan w czerwcu.

Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2014/15 oznacza okres od 1 VII 2014 r. do 30 VI 2015 r.).

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń automatycznych zastosowanych w procesie uogólnienia danych z próby. Informacje liczbowe w ujęciu odsetkowym prezentowane są z jednym znakiem po przecinku i z uwagi na elektroniczną technikę zaokrągleń mogą nie sumować się na 100%.

II. Ważniejsze definicje i pojęcia

Gospodarstwo rolne - to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) - to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych (UR) lub gospodarstwo poniżej 1 ha UR (w tym nieposiadające użytków rolnych), jeżeli spełnia co najmniej jeden z poniższych progów:

- ✓ 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych, chmielu,
- ✓ 0,3 ha dla: szkótek sadowniczych i ozdobnych,
- ✓ 0,1 ha dla: warzyw pod osłonami, truskawek pod osłonami, kwiatów i roślin ozdobnych pod osłonami, tytoniu,
- ✓ 25 m² dla grzybów jadalnych,
- ✓ 10 szt. dla bydła ogółem,
- ✓ 5 szt. dla krów,
- ✓ 50 szt. dla świń ogółem,
- ✓ 10 szt. dla loch,
- ✓ 20 szt. dla: owiec ogółem, kóz ogółem,
- ✓ 100 szt. dla drobiu ogółem,
- ✓ 5 szt. dla koni ogółem,
- ✓ 50 szt. samic królików,
- ✓ 5 szt. dla samic pozostałych zwierząt futerkowych,
- ✓ 10 szt. dla dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniele) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa,
- ✓ 20 pni pszczelich

lub niezależnie od ww. progów jest gospodarstwem ekologicznym.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A, dział 01, grupy: 01.1 - uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 - uprawy roślin wieloletnich, 01.3 - rozmnażanie roślin, 01.4 - chów i hodowla zwierząt, 01.5 - uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61 - działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia użytków rolnych wynosi 1 ha i więcej lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich.

Za **użytkownika gospodarstwa rolnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **siedzibę gospodarstwa rolnego osoby fizycznej** uważa się siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarcze i urządzenia służące do produkcji rolniczej), a w przypadku braku budynków, największą część gospodarstwa rolnego.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to siedziba jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu gruntów rolnych już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

Gospodarstwo ekologiczne jest to gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji rolniczej, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie przedstawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej).

Użytkowanie gruntów

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów niezależnie od tytułu władania - własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 11 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami, na którą składają się:
  - łąki trwałe,
  - pastwiska trwałe,
  - uprawy trwałe, w tym sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki),
  - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
  - zasiewy (z wyłączeniem upraw trwałych i ogrodów przydomowych),
  - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),

- użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej).

Powierzchnia łąk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (tj. 5 lat lub więcej), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Powierzchnia pastwisk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to łączna powierzchnia plantacji drzew owocowych i krzewów owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, szkótek drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych gruntowych upraw trwałych, w tym wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, choinek bożonarodzeniowych, a także upraw trwałych pod osłonami.

Powierzchnia sadów to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych. Do sadów nie zalicza się powierzchni uprawy truskawek i poziomek.

Powierzchnia ogrodów przydomowych to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego. Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane. Ogród przydomowy może obejmować zarówno uprawy rolne i ogrodnicze jednoroczne, jak i uprawy wieloletnie. Do ogrodów przydomowych nie należy zaliczać powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Powierzchnia gruntów ugorowanych to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione (np. gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha) do płatności obszarowych, a także powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną. Uwzględnia się tu powierzchnię szkótek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe), a także powierzchnię drzew i krzewów szybkorosnących prowadzonych na użytkach rolnych.

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona do rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym.

Dane o powierzchni zasiewów dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno i pozostałymi uprawami zbożowymi (gryka, proso itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), konopie oraz tytoń.

Do grupy „**strączkowych jadalnych**” zaliczono groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne (np. ciecierzycę) uprawiane na ziarno.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, strączkowych pastewnych łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno i zielonkę, kukurydzę na zielonkę, motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na nasiona i zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy .

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafior (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, selery, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonere, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą itp.). Grupa ta obejmuje również groch i bób zebrany w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy „**warzyw gruntowych**” to łączna powierzchnia warzyw uprawianych w gruncie lub z zastosowaniem przykrycia upraw niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m w szczycie) okresowo bądź na stałe w danym sezonie wegetacji.

Powierzchnia uprawy „**warzyw pod osłonami**” to powierzchnia uprawy warzyw i rozsad warzyw na potrzeby gospodarstwa, uprawianych pod dostępnymi osłonami, tj. w szklarniach, tunelach foliowych wysokich (1,5 m i więcej w szczycie) i w inspektach.

Powierzchnia uprawy „**truskawek**” to powierzchnia zasadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie i pod niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m w szczycie). Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

Środki produkcji

Nawozy są to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb. **Nawozy mineralne** uzyskiwane są w drodze procesów chemicznych lub przerobu surowców mineralnych.

Dane o zużyciu nawozów mineralnych, w przeliczeniu na czysty składnik ujęto w podziale na nawozy: azotowe (N), fosforowe (P_2O_2), potasowe (K_2O).

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg N - azotu, P_2O_2 - fosforu, K_2O - potasu.

Produkcja roślinna

Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie (ujęte w spisach i badaniach reprezentacyjnych), z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

Przy szacowaniu plonów zbóż uwzględniono ziarno tzw. półsuche, tj. zawierające 15,1% - 16,0% wody, a przy szacowaniu plonów rzepaku i rzepiku - nasiona o zawartości 13,0% wody.

W rolnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu (tzw. plon netto) zebranych z jednostki powierzchni (ha).

W ogrodnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się - dla warzyw, owoców z drzew i owoców jagodowych - ilość jednostek wagowych (dt) poszczególnych gatunków zebranych z jednostki powierzchni (ha i a).

Ogólna **powierzchnia paszowa** obejmuje łąki, pastwiska oraz powierzchnię polowych upraw pastewnych przeznaczonych na paszę. Powierzchnia polowych upraw pastewnych na paszę jest sumą powierzchni roślin okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych i motylkowych na zielonkę, do których - oprócz koniczyny, lucerny i seradeli - zaliczono także trawy oraz inne pastewne drobonasienne.

Do przeliczenia produkcji zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Zwierzęta gospodarskie

Badaniu podlegały zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek. Wyjątek stanowiły pnie pszczele, które były spisywane u ich właściciela niezależnie od tego w jakim miejscu się znajdowały.

Badaniu podlegało pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków w wieku powyżej 2 tygodni. Dla gospodarstw rolnych o dużej skali chowu drobiu (np. ferma wielkotowarowa produkująca brojlery lub jaja konsumpcyjne), w których w dniu badania nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji, a przerwa ta nie przekraczała 8 tygodni, przyjmowano stany drobiu z okresu przed opróżnieniem pomieszczeń (kurników).

Dane o **produkcji żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Produkcję żywca rzeźnego podano:

- w tys. sztuk (liczba zwierząt rzeźnych);

- w tys. ton:

- „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,

- „w wadze poubojowej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i (jeżeli tak zaznaczono) podrobami, za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Skup produktów rolnych

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych lub miesięcznych (wyliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów; pomniejszonych o wysokość należnego podatku VAT) płaconych za produkty rolne przez jednostki skupujące (handlowe, przemysłowe, rolne) producentom rolnym.

Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów

na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Pracujący w rolnictwie

Dane o **pracujących według stanu w dniu 31 XII** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych (z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009),
  - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w głównym miejscu pracy.

Dane o **wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych** w rolnictwie, opracowane na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według wydarzeń bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek).

Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne i zarejestrowane są w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa - w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa, a także

ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniając zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy. Świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

Nakłady. Środki trwałe

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne zaliczono do rolnictwa i łowiectwa - dział 01 według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczane są do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu.

Podziału nakładów inwestycyjnych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i niemieszkalnego (użytkowego).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Dane dla rolnictwa i łowiectwa - dział 01 Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności.

Podziału środków trwałych według województw dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

Produkcja rolnicza

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

Bardziej szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych tematów można znaleźć w innych publikacjach Departamentu Rolnictwa oraz w opracowaniach zbiorczych wydawanych przez GUS.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(-)	- zjawisko nie wystąpiło.
Zero	(0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(.)	- zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
Znak	x	- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak	#	- oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
„W tym”		- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	l	=	litr
mln	=	milion	hl	=	hektolitr
zł	=	złoty	cd.	=	ciąg dalszy
szt.	=	sztuka	dok.	=	dokończenie
kg	=	kilogram	tabl.	=	tablica
dt	=	decytona	p. proc.	=	punkt procentowy
t	=	tona	kat.	=	kategoria
m	=	metr	tj.	=	to jest
km	=	kilometr	UR	=	użytki rolne
km ²	=	kilometr kwadratowy	AWU	=	Roczna jednostka pracy
ha	=	hektar			

WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

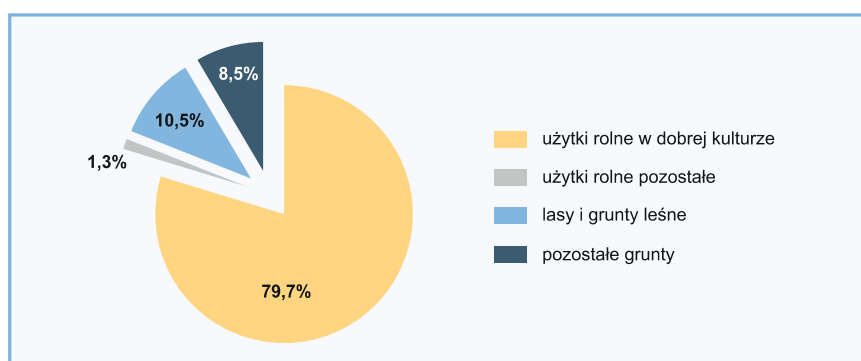
Ogólna **powierzchnia gospodarstw rolnych** w województwie małopolskim w czerwcu 2015 r. wynosiła 663,5 tys. ha, co stanowiło 4,1% powierzchni gospodarstw rolnych w kraju.

W województwie małopolskim gospodarstwa rolne zajmowały 43,7% ogólnej powierzchni województwa, a w kraju omawiane gospodarstwa obejmowały ponad połowę (52,1%) powierzchni Polski.

W użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 629,0 tys. ha, czyli 94,8% powierzchni gruntów ogółem.

Wykr.1. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim w 2015 r.

Stan w czerwcu

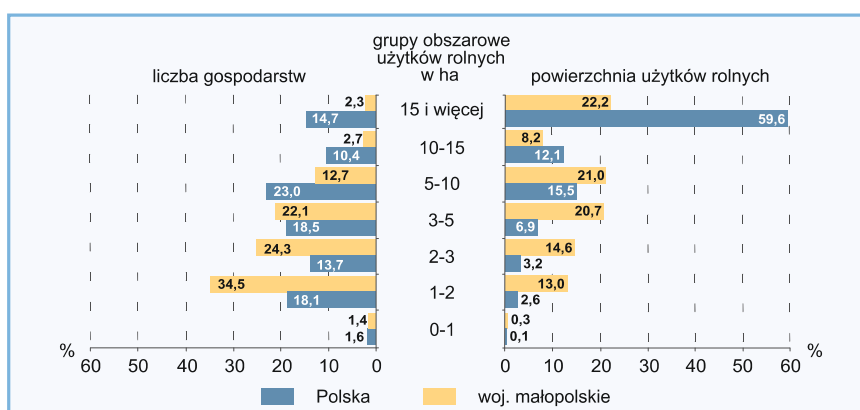
Powierzchnia gruntów użytkowanych w gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim w porównaniu z danymi z 2014 r. zwiększyła się o 13,6 tys. ha (o 2,1%). Wzrosła powierzchnia lasów i gruntów leśnych (o 12,4%) oraz powierzchnia pozostałych gruntów (o 15,7%). Zmniejszyła się natomiast powierzchnia użytków rolnych (o 0,3%). Powierzchnia gruntów będących w posiadaniu gospodarstw indywidualnych nieznacznie wzrosła (o 0,1%) w skali roku. Zwiększyła się powierzchnia lasów i gruntów leśnych (o 9,1%), a zmniejszył się areal użytków rolnych (o 0,3%) oraz pozostałych gruntów (o 7,1%).

W 2015 r. w województwie małopolskim odnotowano 134,2 tys. **gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne**. Stanowiło to 9,6% wszystkich gospodarstw rolnych w kraju (druga lokata wśród województw, po województwie mazowieckim). Prawie wszystkie gospodarstwa w województwie (99,9%) były własnością osób fizycznych (gospodarstwa indywidualne). W porównaniu z rokiem poprzednim ubyło 2,8 tys. gospodarstw. Spośród ogólnej liczby gospodarstw posiadających użytki rolne 98,8% gospodarstw utrzymywało użytki rolne w dobrej kulturze rolnej, a 75,0% gospodarstw zajmowało się uprawą ziemiopłodów rolnych. Gospodarstwa posiadające powierzchnię użytków rolnych powyżej 1 ha stanowiły zdecydowaną większość, bo 98,6% wszystkich gospodarstw.

Cechą charakterystyczną rolnictwa w województwie małopolskim jest duże rozdrobnienie gospodarstw. W 2015 r. najwięcej (34,5% wszystkich gospodarstw posiadających użytki rolne) gospodarstw uprawiało powierzchnię 1-2 ha użytków rolnych. Natomiast w kraju największa liczba gospodarstw (23,0%) wystąpiła w grupie obszarowej 5-10 ha użytków rolnych.

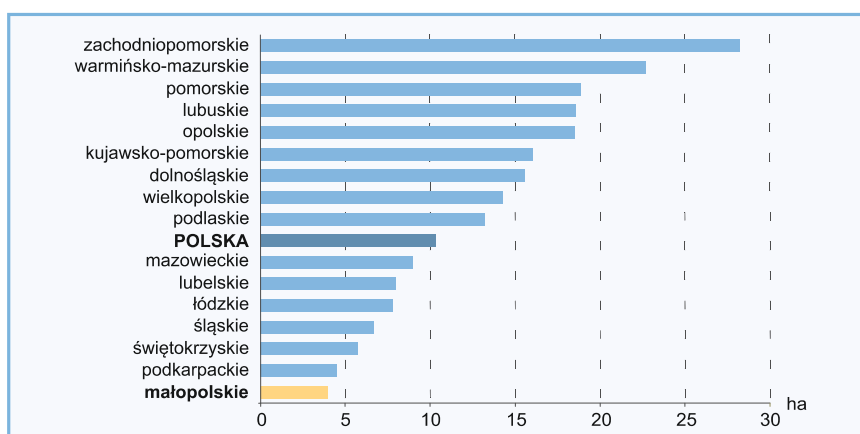
Najmniejsze gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 5 ha stanowiły 82,3% gospodarstw rolnych w województwie. Ich udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych wyniósł 48,6%. Natomiast gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych stanowiły 2,3% ogólnej liczby gospodarstw, ale gospodarowały na powierzchni stanowiącej 22,2% powierzchni użytków rolnych w województwie. Struktura gospodarstw w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych w województwie odbiega znacznie od struktury gospodarstw w Polsce, co prezentuje poniższy wykres.

Wykr.2. Struktura gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2015 r.

Przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego w województwie małopolskim wynosiła 4,01 ha (w Polsce – 10,35 ha) wobec 3,94 ha w 2014 r. Na tle pozostałych województw był to najniższy wskaźnik, który podkreśla rozdrobnienie gospodarstw w województwie. Zjawisko to widoczne jest szczególnie w południowo-wschodniej Polsce, gdzie skoncentrowały się najmniejsze gospodarstwa, a największe w północno-zachodniej części kraju. Największa przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego charakteryzowała województwo zachodniopomorskie – 28,17 ha i była siedmiokrotnie większa niż średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa w województwie małopolskim.

Wykr.3. Przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego według województw w 2015 r.

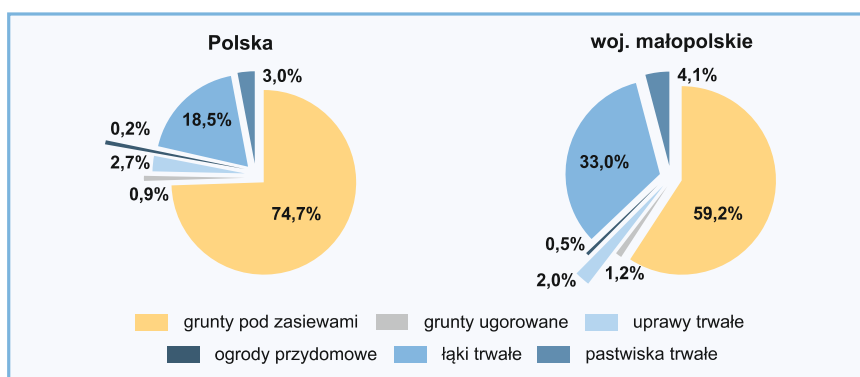

Rozpatrując strukturę użytkowania gruntów w poszczególnych województwach, województwo małopolskie wyróżnia najniższy udział użytków rolnych na tle innych województw, w szczególności areалу pod zasiewami, a wysoki udział łąk i pastwisk trwałych, sadów, ogrodów przydomowych oraz lasów i gruntów leśnych. Podział taki wynika m.in. z warunków przyrodniczych (ponad połowa powierzchni województwa podlega ochronie prawnej, z uwagi na walory przyrody i krajobrazu), ukształtowania terenu województwa (wyżyny, góry), słabsze gleby, klimat, usytuowanie pól uprawnych. Rolnictwo w województwie małopolskim postrzegane jest jako typ rolnictwa tradycyjnego¹, uosabiane z gospodarstwami rodzinnymi, drobnotowarowymi i ekstensywnymi, w których gospodarowanie oparte jest niemal wyłącznie o własną, rodzinną siłę roboczą.

W 2015 r. **użytki rolne** zajmowały powierzchnię 537,5 tys. ha, tj. 81,0% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie (w kraju 89,2%). W zdecydowanej większości (96,8% użytków ogółem) należały one do gospodarstw indywidualnych. W stosunku do 2014 r. areal użytków rolnych zmniejszył się o 1,8 tys. ha, czyli o 0,3%, a w strukturze użytkowania gruntów udział użytków zmalał o 2,0 p. proc.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** wyniosła 528,8 tys. ha i stanowiła 79,7% ogólnej powierzchni gruntów w województwie (w kraju 88,3%). W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 3,7 tys. ha, tj. o 0,7%. Wzrosła natomiast powierzchnia użytków rolnych pozostałych (czyli użytków rolnych nie użytkowanych i nie utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) z 6,8 tys. ha w 2014 r. do 8,7 tys. ha w 2015 r. Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej utrzymywało 132,6 tys. gospodarstw rolnych, czyli 98,8% wszystkich gospodarstw posiadających użytki rolne, natomiast użytki rolne pozostałe wykazało 5,3 tys. (4,0%) gospodarstw.

Wykr.4. Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2015 r.
Stan w czerwcu

Ponad połowę (59,2%) powierzchni użytków rolnych będących w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych zajmowały **grunty pod zasiewami** – 313,0 tys. ha. Udział powierzchni pod zasiewy w ogólnej powierzchni gruntów województwa, w porównaniu z innymi województwami, był najmniejszy (47,2%). W pozostałych województwach (poza województwem podkarpackim, gdzie

¹ Opracowanie „Gospodarcze aspekty rolnictwa w Małopolsce”, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2012 [dostęp 28.06.2016]
<http://www.malopolska.pl/Obywatel/Rolnictwo/Documents/rolnictwo/Gospodarcze%20aspekty%20rolnictwa%20w%20Ma%C5%82opolsce.pdf>

udział areалу pod zasiewy wyniósł 47,8%) grunty pod zasiewami stanowiły ponad połowę ogółu gruntów województw, przy średniej krajowej wynoszącej 66,0%. W porównaniu z poprzednim rokiem, zwiększyła się o 5,9% (tj. o 17,6 tys. ha) powierzchnia gruntów pod zasiewami, a jej udział w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze zwiększył się o 3,7 p. proc.

Drugą grupą gruntów należącą do użytków rolnych w dobrej kulturze pod względem zajmowanej powierzchni były **łąki trwałe** (174,5 tys. ha), stanowiące 33,0% użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, a zarazem 26,3% ogólnej powierzchni gruntów. W Polsce powierzchnia tych trwałych użytków zielonych zajmowała 16,3% ogólnej powierzchni gruntów. Na tle innych województw, pod względem udziału powierzchni łąk trwałych w gruntach ogółem danego województwa, województwo małopolskie uplasowało się na 2 miejscu (za województwem podlaskim z udziałem 27,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim powierzchnia łąk trwałych w województwie zmniejszyła się o 11,0 tys. ha, tj. o 6,0%.

Pastwiska trwałe zajmowały 21,9 tys. ha, czyli 4,1% użytków w dobrej kulturze rolnej i 3,3% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. W stosunku do 2014 r. nieznacznie wzrosła (o 3,2%, tj. o 0,6 tys. ha) powierzchnia pastwisk trwałych, w tym w gospodarstwach indywidualnych zwiększyła się o 7,0%, tj. o 1,4 tys. ha, obejmując w 2015 r. powierzchnię 21,5 tys. ha.

Spośród upraw trwałych **sady** (o powierzchni 10,1 tys. ha) stanowiły 2,2% użytków rolnych w dobrej kulturze oraz 1,5% powierzchni gospodarstw rolnych. W porównaniu z poprzednim rokiem powierzchnia sadów zmniejszyła się o 1,4 tys. ha, tj. o 12,2%.

Ogrody przydomowe obejmowały 2,5 tys. ha, przed rokiem 3,3 tys. ha. Ich udział w powierzchni zarówno użytków rolnych w dobrej kulturze, jak i ogólnej powierzchni gruntów województwa nie przekraczał 1%, natomiast na tle powierzchni ogrodów przydomowych w kraju stanowił 9,3% (plasując województwo małopolskie na 4 miejscu wśród województw).

Powierzchnia zajmowana przez **lasy i grunty leśne** – 69,5 tys. ha – stanowiła 10,5% powierzchni gospodarstw rolnych (w Polsce – 5,7%). Pod względem powierzchni lasów i gruntów leśnych województwo małopolskie uplasowało się na 4 miejscu wśród województw, z udziałem 7,4% powierzchni lasów w kraju. Natomiast rozpatrując udział powierzchni lasów i gruntów leśnych w ogólnej powierzchni gospodarstw danego województwa, województwo małopolskie zajęło 2 miejsce (za województwem podlaskim z 10,8% udziałem terenów leśnych). W stosunku do 2014 r. powierzchnia zalesiona zwiększyła się o 7,7 tys. ha, tj. o 12,4%.

WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

Po suchym upalnym lecie 2014 r. przygotowanie pól pod zasiewy ozimin jesienią 2014 r. było utrudnione z powodu przesuszenia gleby. Ciepła, słoneczna i na ogół bezdeszczowa pogoda we wrześniu i w pierwszej połowie października pogłębiła suchość gleby, która utrudniała wykonywanie jesiennych prac polowych. Jednak siewy zbóż ozimych przeprowadzano na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Niedobór wilgoci w glebie we wrześniu i październiku miał niekorzystny wpływ na procesy kiełkowania ziarna, wschody i rozwój roślin ozimych. Oziminy wysiane we wrześniu zaczęły się krzewić pod koniec października. Deszczowa trzecia dekada października podtrzymywała wegetację ozimin, natomiast dobowe wahania temperatur w listopadzie sprzyjały hartowaniu się roślin.

Łagodny przebieg pogody w miesiącach zimowych (grudzień - luty) nie stwarzał na ogół zagrożeń dla upraw ozimych. Występujące w trzeciej dekadzie grudnia spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu były krótkotrwałe i nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby. Utrzymująca się w styczniu i pierwszej połowie lutego 2015 r., wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, zakłócała zimowy spoczynek roślin, powodując przejściowe pobudzenie procesów życiowych ozimin oraz osłabienie zimujących upraw.

W pierwszej dekadzie marca wzrost średniej dobowej temperatury powietrza przyczynił się do wzmożenia procesów fizjologicznych roślin oraz rozpoczęcia wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych. Ciepła i słoneczna aura w kwietniu sprzyjała szybkiemu i sprawnemu wykonaniu siewów, zabiegów pielęgnacyjnych i nawożenia, ale jednocześnie niedobór opadów miał niekorzystny wpływ na rośliny, znacznie hamując ich tempo wzrostu i rozwoju.

Z oceny przeprowadzonej w pierwszej dekadzie maja 2015 r. przez terenowych rzeczoznawców GUS, wynikało iż stan przezimowania zasiewów upraw ozimych, jak i stan upraw jarych w województwie małopolskim był średni. W wyniku strat zimowych zaorano poniżej 1% powierzchni ozimin.

Zmienna pogoda w maju i czerwcu, gdzie przeplatały się cieplejsze dni z chłodniejszymi, a przede wszystkim niedobór opadów nie sprzyjały rozwojowi i dojrzewaniu upraw. Znaczne przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu, spowodowało iż zapotrzebowanie wodne upraw nie było w pełni zaspokojone. W pierwszej połowie lipca obserwowano przyśpieszone dojrzewanie właściwie wszystkich gatunków zbóż jednocześnie. Na przełomie drugiej i trzeciej dekady miesiąca rozpoczęto koszenie poszczególnych zbóż. Pomimo dużego spiętrzenia prac żniwnych (równocześnie przeprowadzono zbiór zbóż ozimych i jarych), żniwa przebiegały sprawnie i pod koniec sierpnia zostały zakończone. Lipiec, a szczególnie pierwsza dekada sierpnia zaznaczyła się bardzo wysokimi temperaturami, brakiem opadów, co pogłębiło niedobór wilgoci w glebie i doprowadziło do suszy. Upalna pogoda sprzyjała żniwom i dosuszaniu siana, natomiast utrudniała siew poplonów, uniemożliwiała odrost roślinności na trwałych użytkach zielonych.

Ciepła, słoneczna i na ogół bezdeszczowa pogoda we wrześniu i pierwszej połowie października stwarzała dobre warunki do zbioru upraw, wykopków. Przebieg pogody w pierwszej połowie listopada był na ogół korzystny dla rolnictwa i pozwolił na dokończenie zbiorów upraw, wykonanie orki przedzimowych.

NAWOŻENIE MINERALNE

W roku gospodarczym 2014/2015 zużycie **nawozów mineralnych (NKP)** w województwie małopolskim było większe niż rok wcześniej. Pod uprawy wysiano 47,1 tys. t nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, tj. o 1,4 tys. t (o 3,1%) więcej niż przed rokiem. W kraju natomiast odnotowano spadek zużycia nawozów o 7,4%. W województwie zwiększyło się użycie nawozów fosforowych (P_2O_5) i potasowych (K_2O) w stosunku do poprzedniego okresu gospodarczego, natomiast w przypadku azotowych (N) odnotowano spadek zużycia.

Zużycie nawozów według grup asortymentowych przedstawiało się następująco:

- azotowe (N) – 23,1 tys. t, tj. o 1,9% mniej niż przed rokiem,
- fosforowe (P_2O_5) – 9,2 tys. t, tj. o 3,3% więcej niż w roku gospodarczym 2013/2014,
- potasowe (K_2O) – 14,7 tys. t, tj. o 11,8% więcej niż przed rokiem.

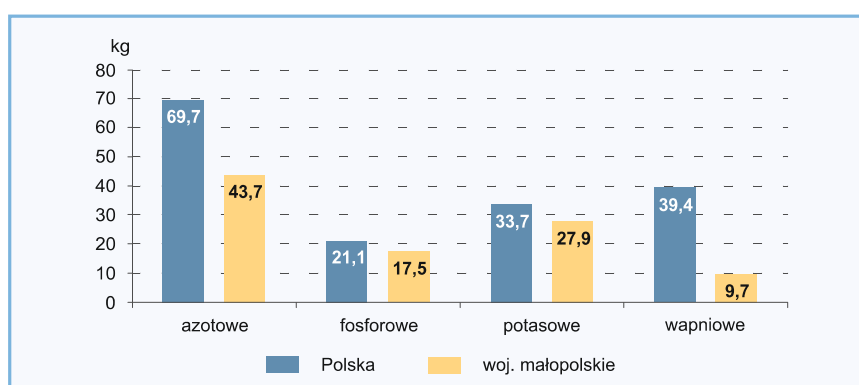
Średnie zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem, pod zbiory w 2014 r., wyniosło 87,6 kg NPK (przy średnim w kraju 123,2 kg) i było o 3,0 kg większe niż w poprzednim roku gospodarczym. Natomiast średnie zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze ukształtowało się na poziomie 89,0 kg NPK, czyli o 3,3 kg wyższe niż rok wcześniej. Przy średnim krajowym poziomie zużycia nawozów wynoszącym 124,5 kg NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze, zużycie tych nawozów w województwie małopolskim było jednym z najniższych w kraju (dało to trzecią lokatę od końca wśród województw).

W ogólnym zużyciu nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik azot (N) stanowił 49,1%, fosfor (P_2O_5) – 19,6% i potas (K_2O) – 31,3%, podczas gdy jeszcze przed rokiem udział tych składników wynosił odpowiednio: 51,6%, 19,5% i 28,9%. Stosunek N:P:K w roku gospodarczym 2014/15 kształtował się według proporcji 1,00:0,40:0,64 (rok temu wynosił 1,00:0,38:0,56).

Wysoki udział nawożenia azotem wpływa na wzrost wydajności, ale równocześnie ma niekorzystne działanie na procesy produkcyjne i powoduje zwiększenie zagrożenia środowiskowego. Natomiast użyźnianie gleby nawozami fosforowymi i potasowymi wpływa na poprawę plonowania. Zwiększone zaopatrzenie roślin w fosfor i potas sprzyja lepszemu krzewieniu się roślin, wzmacnia pobieranie wody w roślinach oraz jej magazynowanie, zwiększa odporność na choroby, wyleganie i susze.

Zużycie **nawozów wapniowych** pod zbiory w roku gospodarczym 2014/2015 wyniosło 5,1 tys. t CaO wobec 14,3 tys. t przed rokiem, czyli było prawie trzykrotnie niższe. Poziom zużycia nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem wynosił 9,5 kg CaO i był o 17,0 kg niższy niż w poprzednim roku gospodarczym. Średnie zużycie w kraju ukształtowało się na poziomie 39,0 kg CaO. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej zużycie nawozów wapniowych wyniosło 9,7 kg CaO i było najniższe wśród województw.

Wykr.5. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w roku gospodarczym 2014/2015

W roku gospodarczym 2014/2015 zużyto 1,4 tys. t **nawozów wapniowo-magnezowych** (CaO+MgO), w poprzednim roku gospodarczym - 6,6 tys. t. Poziom zużycia nawozów wapniowo-magnezowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych dla rolnictwa ogółem wyniósł 2,7 kg, rok wcześniej - 12,2 kg. Przy średnim nawożeniu w kraju 28,6 kg na 1 ha użytków rolnych, wskaźnik osiągnięty przez gospodarstwa województwa małopolskiego plasuje go na ostatnim miejscu wśród województw.

Poziom nawożenia wapniowego jest bardzo niski i niewystarczający w stosunku do potrzeb, które zostały potwierdzone badaniami prowadzonymi przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą². Według danych tej instytucji na podstawie 35,7 tys. przebadanych próbek na powierzchni 38,1 tys. ha województwa małopolskiego w latach 2011-2014 ok. 73% gleb na odczyn kwaśny, w tym 51% o pH < 5,5. Udział gleb koniecznie wymagających wapnowania w przebadanej przez stację powierzchni wynosił 41% (średnio w Polsce 20%), i był to jeden z najwyższych wyników, wyższy uzyskało tylko województwo podkarpackie (45%).

Do czynników wpływających na zakwaszenie gleb, oprócz naturalnych warunków glebowo-klimatycznych należy zaliczyć przede wszystkim zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne sprzyjające wymywaniu wapnia i magnezu z gleby, jak również działanie nawozów mineralnych. Zakwaszenie gleb oddziałuje przede wszystkim na ograniczenie plonowania upraw. Wapnowanie wpływa na poprawę urodzajności gleby i zwiększenie przyswajalności przez rośliny m.in.: fosforu, potasu i magnezu oraz mikroelementów. Pod wpływem nawożenia wapniowego ziemia staje się mniej podatna na przenikanie metali ciężkich, maleje przy tym toksyczne działanie glinu czy manganu. Procesy rozkładu substancji organicznej są efektywniejsze. W wyniku działania tych wszystkich czynników poprawia się wydajność oraz jakość płodów rolnych.

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

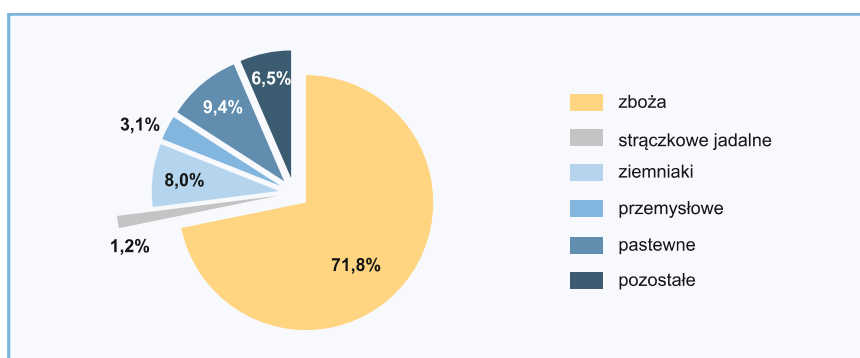
Powierzchnia zasiewów w województwie małopolskim w 2015 r. wyniosła 313,0 tys. ha i była większa niż przed rokiem o 5,9%, tj. o 17,6 tys. ha. W użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 96,2% powierzchni zasiewów ogółem (przed rokiem – 95,9%). W stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się powierzchnia upraw: zbóż, ziemniaków, strączkowych, pastewnych, natomiast zmniejszyła upraw przemysłowych.

W ogólnej powierzchni zasiewów największy areał 224,6 tys. ha, tj. 71,8% ogółu zasiewów zajmowały zboża ogółem, tj. zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno, gryką, prosem i pozostałymi zbożowymi. Następnymi grupami upraw pod względem powierzchni były rośliny pastewne uprawiane na 30,0 tys. ha, które stanowiły 9,4% powierzchni zasiewów oraz ziemniaki – 24,9 tys. ha (odpowiednio 8,0%). W strukturze zasiewów, w porównaniu z rokiem 2014, zwiększył się udział powierzchni upraw pastewnych (o 2,6 p. proc.) oraz roślin strączkowych jadalnych (o 0,4 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział powierzchni obsianej zbożami (o 1,8 p. proc.) i upraw przemysłowych (o 0,5 p. proc.).

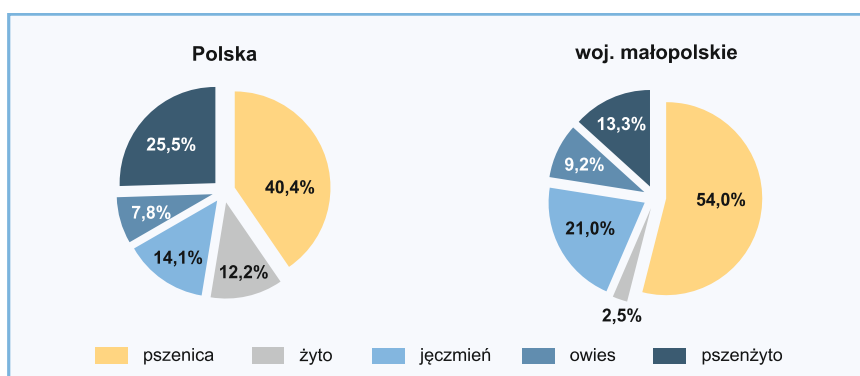
² Środki produkcji w rolnictwie w roku gospodarczym 2014/2015, GUS, Warszawa 2015 [dostęp 28.06.2016] <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/srodki-produkcji-w-rolnictwie-w-roku-gospodarczym-20142015,6,12.html>

Wykr.6. Struktura powierzchni zasiewów ważniejszych grup upraw rolnych w województwie małopolskim w 2015 r.

Areał uprawy **zbóż podstawowych** wyniósł 175,4 tys. ha, stanowiąc 78,1% ogółu powierzchni zajmowanej przez zboża. W stosunku do stanu z 2014 r. powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych zwiększyła się o 4,1 tys. ha, tj. o 2,4%. W gospodarstwach indywidualnych zlokalizowane było 96,6% upraw zbóż podstawowych. Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych województwa małopolskiego stanowiła 3,0% krajowej powierzchni zasiewów zbóż, mniejsza była tylko w dwóch województwach: lubuskim i śląskim.

Wykr.7. Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych w 2015 r.

Ponad połowę powierzchni zasianych zbóż podstawowych zajmowała **pszenica** – 94,8 tys. ha (tj. 54,0% ogółu), w tym głównie pszenica ozima (81,6 tys. ha). Areał uprawy pszenicy zwiększył się (o 5,5%) w stosunku do stanu sprzed roku, poprzez zwiększenie powierzchni uprawy pszenicy ozimej (odpowiednio o 9,2%), zmniejszyła się natomiast powierzchnia obsiana pszenicą jarą (o 12,8%). **Jęczmieniem** obsiano 36,8 tys. ha, czyli o 2,1 tys. ha (tj. o 6,0%) więcej niż rok temu. W głównej mierze był to jęczmień jary, który stanowił 79,0% ogółu powierzchni uprawy jęczmienia. W porównaniu z rokiem 2014 zmniejszyła się o 2,9% powierzchnia uprawy jęczmienia ozimego na rzecz jęczmienia jarego (wzrost o 8,6%). **Owies** uprawiany był na powierzchni 16,1 tys. ha, czyli o 2,2 tys. ha (o 11,9%) mniejszej niż rok temu. Na **pszenżyto** przeznaczono 23,4 tys. ha, tj. o 11,2% więcej niż w 2014 r. **Żyto** zajmowało powierzchnię 4,3 tys. ha wobec 7,4 tys. ha przed rokiem.

Drugą pod względem wielkości powierzchni uprawą w województwie małopolskim były **ziemniaki**. W 2015 r. zajmowały powierzchnię 24,9 tys. ha (bez powierzchni w ogrodach przydomowych), co stanowiło 8,0% ogólnej powierzchni zasiewów. W stosunku do poprzedniego roku areał uprawy ziemniaków zwiększył się o 1,4 tys. ha (tj. o 5,8%). Cała niemal powierzchnia uprawy

ziemniaków (99,9%) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków województwa małopolskiego stanowiła 8,5% uprawy krajowej (4 lokata wśród województw).

Powierzchnia uprawy roślin **pastewnych** zwiększyła się o 9,4 tys. ha w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 30,0 tys. ha. Jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów stanowił 9,4%, czyli o 2,6 p. proc. więcej w stosunku do 2014 r. W gospodarstwach indywidualnych zlokalizowane było 95,5% powierzchni upraw pastewnych. Rośliny **strączkowe pastewne** zajmowały obszar 8,0 tys. ha, **kukurydza na zielonkę** - 6,3 tys. ha, a **okopowe pastewne** – 1,1 tys. ha.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się powierzchnia upraw **przemysłowych** z 10,7 tys. ha w 2014 r. do 9,7 tys. ha w 2015 r. Stanowiło to 3,1% ogólnej powierzchni upraw województwa wobec 3,6% przed rokiem. Wpływ na tę sytuację miało m.in. zmniejszenie powierzchni upraw **rzepaku i rzepiku** o 0,5 tys. ha do obszaru 7,8 tys. ha oraz **buraków cukrowych** o 0,1 tys. ha - do 0,9 tys. ha. W posiadaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 77,3% ogółu powierzchni uprawy roślin przemysłowych.

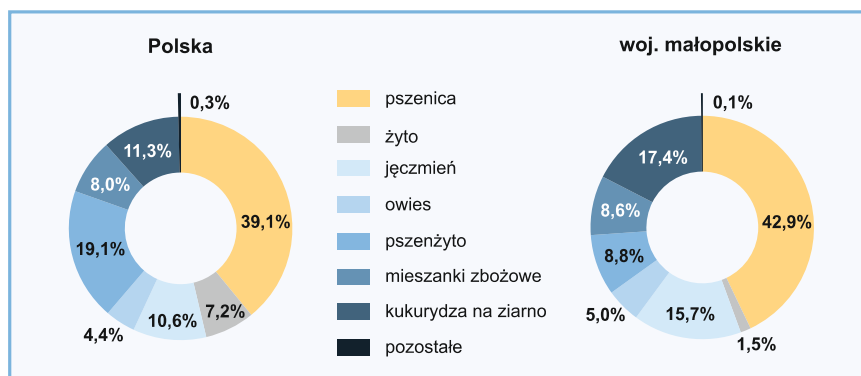
Rośliny **strączkowe konsumpcyjne** zajmowały powierzchnię 3,6 tys. ha, tj. o 1,2 tys. ha większą niż w 2014 r. Stanowiło to 1,1% ogółu arealu zasiewów województwa (przed rokiem – 0,8%). Gospodarstwa indywidualne dysponowały 95,5% powierzchni uprawy roślin strączkowych.

PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH

W województwie małopolskim w 2015 r. zbiory większości głównych ziemiopłodów rolnych były niższe od uzyskanych przed rokiem. Na spadek produkcji wpłynęło niższe plonowanie wynikające przede wszystkim z niekorzystnych warunków agrometeorologicznych, tj. dużego deficytu opadów i bardzo wysokich temperatur.

W 2015 r. zebrano 790,4 tys. ton **zbóż ogółem**, tj. o 8,2% mniej niż przed rokiem. Stanowiło to 2,8% zbiorów krajowych. Przeciętny plon zbóż wyniósł 35,2 dt z 1 ha i był niższy o 11,1% niż w 2014 r. W kraju również zebrano mniej zbóż w porównaniu z poprzednim rokiem, a średnie plony zbóż ukształtowały się na poziomie 37,3 dt/ha.

Wykr.8. Struktura zbiorów zbóż w 2015 r.

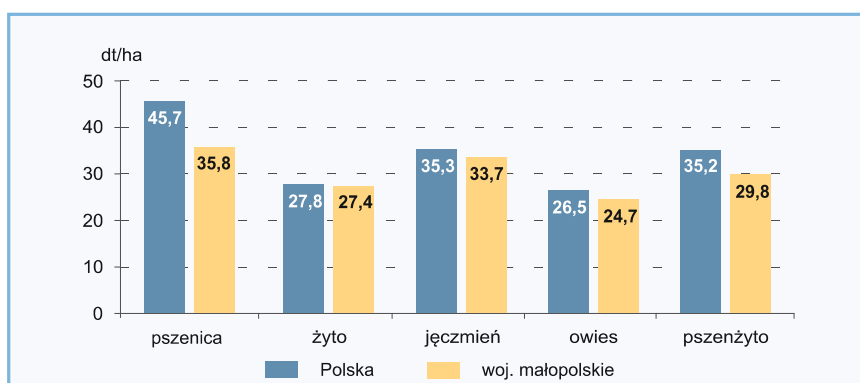

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 652,7 tys. ton i były mniejsze o 41,9 tys. ton (tj. o 6,0%) niż przed rokiem przy średnim plonie 32,7 dt/ha (przed rokiem – 35,8 dt/ha). W 2015 r. odnotowano niższe wyniki produkcji większości gatunków zbóż podstawowych, zarówno ozimych, jak i jarych, niż przed rokiem. Słabsze wyniki produkcji to mniejsze zbiory ziarna zbóż, jak również niższe plony, m.in. w uprawie żyta, gdzie zbiory były prawie o połowę mniejsze (11,9 tys. t). Zbiory pszenicy ogółem (339,3 tys. t) były o 3,2% niższe, jarej - o 23,5%, a ozimej nieznacznie wyższe – o 0,4%. Uzyskane plony pszenicy (35,8 dt/ha) były mniejsze o 8,2%, ozimej – o 8,0%, a jarej – o 12,2%. Jęczmienia zebrano ogółem 124,2 tys. ton, czyli o 5,6% mniej, przy czym ozimego o 10,9% mniej, a jarego o 4,0% mniej. Plony jęczmienia na poziomie 33,7 dt/ha były o 11,1% niższe (ozimego – o 8,4%, a jarego – o 11,6%). W produkcji owsa osiągnięto niższe zbiory o 7,8%, a plony mniejsze o 18,8%. W uprawie pszenżyta przy zwiększonej powierzchni uprawy (o 11,2%) odnotowano wyższe zbiory (o 2,4%), ale niższe plony (o 8,0%).

Zbiory zbóż intensywnych (pszenicy, jęczmienia, pszenżyta) wyniosły 533,2 tys. t i były mniejsze o 17,0 tys. ton, tj. o 3,1% od zbiorów roku poprzedniego. Udział zbiorów zbóż intensywnych w ogólnej produkcji zbóż wyniósł 67,5%.

Osiągnięte wyniki w produkcji zbóż w województwie miały niewielki udział w zasiewach, zbiorach ogólnopolskich (jedne z najniższych wyników spośród województw), a uzyskane plony zbóż pozostawały poniżej średnich krajowych.

Wykr.9. Plony zbóż podstawowych w 2015 r.

Zbiory **ziemniaków** (bez upraw w ogrodach przydomowych) oszacowano na 524,0 tys. t przy średnim plonie 210 dt/ha. W porównaniu z rokiem poprzednim zbiory były mniejsze o 65,4 tys. t, czyli o 11,1%, a plony niższe o 40 dt/ha, czyli o 16,0%. Stanowiły one 8,5% zbiorów ogólnopolskich, dając 4 miejsce wśród województw, a osiągnięte plony równały się z przeciętnymi polonami krajowymi.

W grupie upraw **przemysłowych** w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano niższe wyniki, tj. mniejsze zbiory, jak i niższe plony. Udział województwa w produkcji krajowej był znikomy (poniżej 1%). Zbiory **roślin oleistych** ukształtowały się na poziomie 22,0 tys. t i były mniejsze o 8,5 tys. t, tj. o 27,8% niż w 2014 r. Średni plon z 1 hektara powierzchni uprawy wyniósł 25,0 dt, co oznacza spadek o 20,4% w stosunku do przeciętnego plonu sprzed roku (w 2014 r. – 31,4 dt). Niższą produkcję osiągnął **rzepak i rzepik**. Zbiory oszacowano na poziomie 20,0 tys. t, przy średnim plonowaniu 25,9 dt/ha. Produkcja była mniejsza o 29,0% w porównaniu z rokiem 2014, a przeciętny plon niższy o 24,0%. W przypadku **buraków cukrowych** mimo zmniejszenia zarówno powierzchni

uprawy, jak i wielkości zbiorów w stosunku do poprzedniego roku, uzyskano najwyższy wynik w kraju w plonowaniu. Zbiory wyniosły 57,8 tys. t (o 24,6 tys. t mniej niż w 2014 r.), a plonowanie – 677 dt/ha (przed rokiem – 834 dt/ha). W Polsce przeciętne plony buraków cukrowych z 1 ha ukształtowały się na poziomie 520 dt.

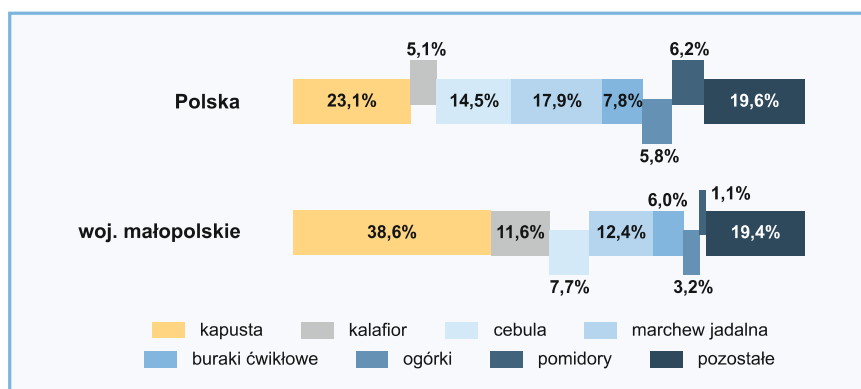
Produkcja roślin **strączkowych jadalnych**, przy zwiększonej powierzchni uprawy o połowę w stosunku do 2014 r. oraz wyższych o 28,5% zbiorach (8,2 tys. t), dała niższe plonowanie na poziomie 22,4 dt/ha (przed rokiem – 26,5 dt/ha). Jednak wysokość uzyskanych plonów przewyższała średnią krajową - 18,8 dt/ha. W strukturze produkcji roślin strączkowych 45,7% stanowiły zbiory grochu, 25,7% - bobu, 16,0% - fasoli, a 12,6% stanowiły pozostałe rośliny strączkowe.

Ogólna **powierzchnia paszowa** (areal trwałych użytków zielonych, tj. łąk i pastwisk oraz polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę) w 2015 r. wyniosła 219,2 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem była mniejsza o 5,2 tys. ha, tj. o 2,3%. W ogólnej powierzchni użytków rolnych stanowiła ona 40,8%. Natomiast trwale użytki zielone stanowiły 89,6% ogólnej powierzchni paszowej. Produkcja siana z łąk trwałych łącznie z trzech pokosów wyniosła 709,6 tys. ton i była o 19,6% niższa od produkcji sprzed roku. Średni plon trzech pokosów z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniósł 40,7 dt/ha (przed rokiem 47,6 dt/ha). Zbiory z pastwisk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły 56,2 tys. ton i były o 22,7% niższe od uzyskanych w 2014 r. Wśród polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę odnotowano spadek produkcji m.in. dla kukurydzy na zielonkę, traw polowych na zielonkę, okopowych pastewnych.

PRODUKCJA OGRODNICZA

W 2015 r. zebrano 440,6 tys. ton **warzyw gruntowych** (łącznie z warzywami z ogrodów przydomowych), tj. o 156,0 tys. ton mniej niż w roku poprzednim (o 22,6%). Zbiory w województwie stanowiły 11,6% zbiorów krajowych i plasowały województwo na 5 miejscu wśród województw. Po ubiegłorocznym wzroście produkcji, w 2015 r. odnotowano spadek zarówno powierzchni uprawy, zbiorów, jak i plonów wszystkich ważniejszych gatunków uprawianych warzyw. Wynikało to m.in. niekorzystnych warunków agrometeorologicznych.

Wykr.10. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2015 r.

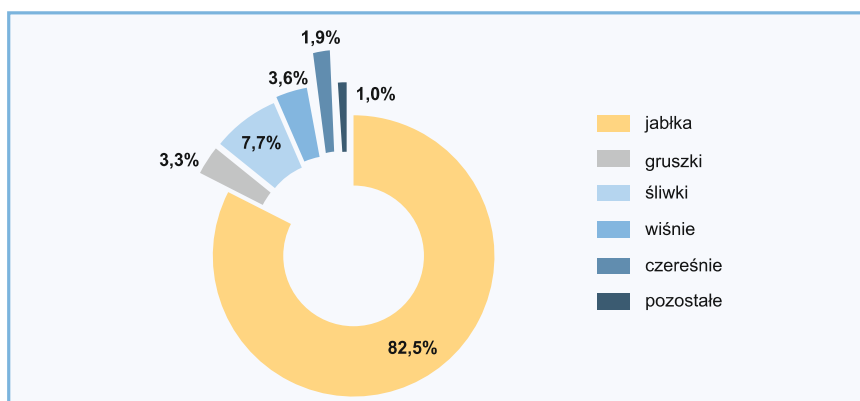

Spośród uprawianych w województwie warzyw największy udział w produkcji miała kapusta, której zebrano 170,2 tys. ton (38,6% zbiorów ogółu warzyw), tj. o 25,8% mniej niż rok wcześniej.

Wyszacowane plony na poziomie 400 dt/ha były znacznie wyższe niż średnie w kraju – 372 dt/ha. W produkcji kapusty województwo w ostatnich latach zajmowało drugie miejsce, w 2015 r. - pierwsze miejsce wśród województw z udziałem 19,5% krajowych zbiorów. Drugim znaczącym uprawianym warzywem (11,6% ogółu zebranych warzyw) był kalafior, którego zbiory wyniosły 51,3 tys. ton i były o 21,6% mniejsze niż w 2014 r. W produkcji kalafiorów województwo zajęło (podobnie jak i we wcześniejszych latach) pierwsze miejsce w kraju, dostarczając na rynek 26,3% krajowych zbiorów. Pod względem osiągniętych plonów kalafiora – 244dt/ha, województwo małopolskie uzyskało 2 lokatę wśród województw, przy średniej krajowej - 189 dt/ha.

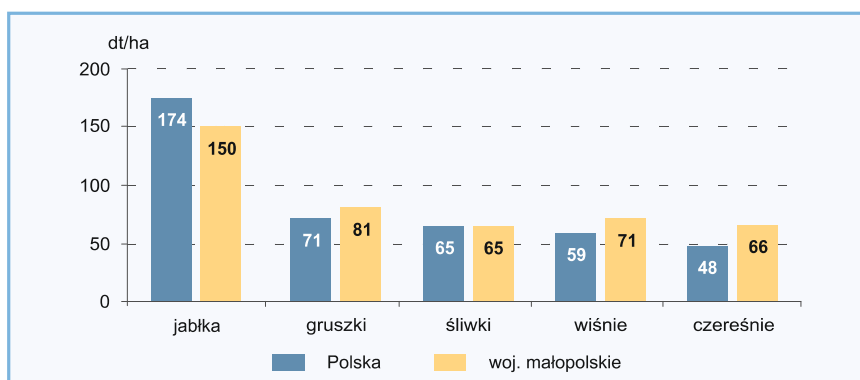
Zbiory **owoców z drzew** były mniejsze o 15,2% niż w 2014 r. i wyniosły 124,9 tys. ton (5 lokata wśród województw z udziałem 3,5% w zbiorach krajowych). Pomimo nieznacznie większej powierzchni upraw, odnotowano spadek zarówno zbiorów, jak i plonów wszystkich ważniejszych gatunków drzew owocowych. Najwięcej zebrano jabłek (103,1 tys. ton, o 16,3% mniej niż przed rokiem), śliwek (9,6 tys. ton, mniej o 12,0%), wiśni (4,5 tys. ton, o 1,4% mniej) i gruszek (4,1 tys. ton, o 19,5% mniej). W produkcji jabłek i śliwek województwo zajęło 5 miejsce wśród województw, a w przypadku gruszek – 4 miejsce.

Wykr.11. Struktura zbiorów owoców z drzew w województwie małopolskim w 2015 r.

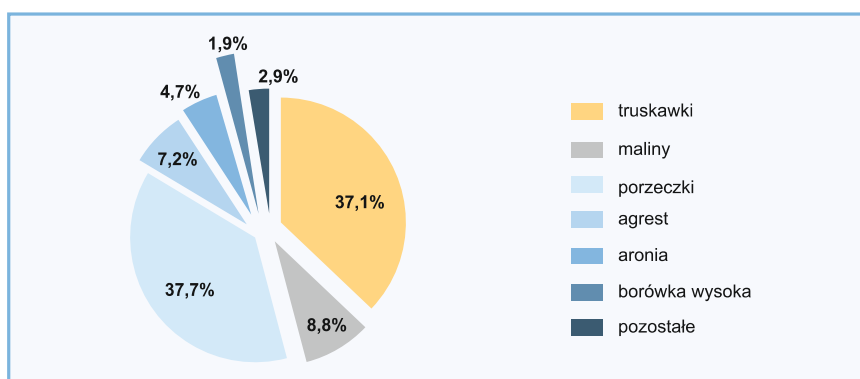
Wyszacowane plony gruszek, wiśni i czereśni przewyższały średnie wyniki krajowe, a uzyskane plony wiśni (71,3 dt/ha) były najwyższe wśród województw, przy średniej krajowej – 58,85 dt z 1 ha.

Wykr.12. Plony wybranych owoców z drzew w 2015 r.

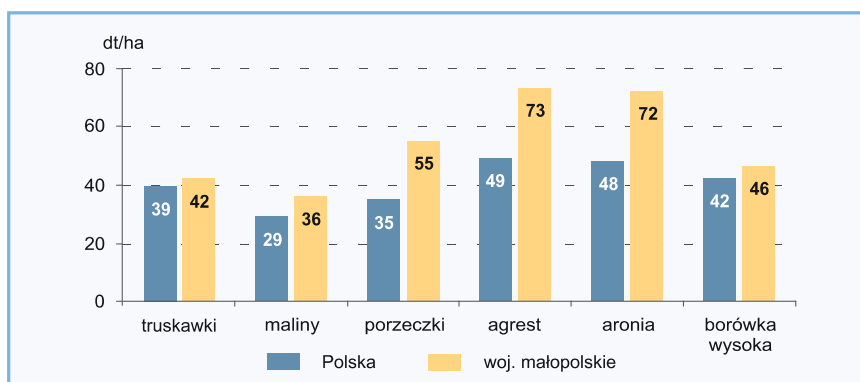
Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych były mniejsze o 7,3% niż rok wcześniej i wyniosły 18,1 tys. ton. Pomimo zwiększonej powierzchni uprawy, szczególnie agrestu (15,4% więcej niż w 2014 r.), malin łącznie z jeżyną bezkolcową (o 3,0%) i porzeczek (o 2,4%) odnotowano spadek produkcji. Najwięcej zebrano porzeczek (6,8 tys. ton, o 1,3% mniej niż przed rokiem) oraz truskawek i poziomek gruntowych (6,7 tys. ton, o 9,5% mniej). Zbiory agrestu (1,3 tys. ton, spadek o 2,6% w stosunku do roku poprzedniego), stanowiły 10,7% zbiorów krajowych, dając 3 lokatę wśród wojewódzkich producentów tego owocu. W produkcji malin łącznie z jeżyną bezkolcową oraz porzeczek województwo zajęło 5 miejsce wśród województw.

Wykr.13. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w województwie małopolskim w 2015 r.

Uzyskane plony poszczególnych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych znacznie przewyższały średnie plony krajowe, i tak np. plonowanie agrestu na poziomie 73,3 dt/ha dało 2 wynik wśród województw (przy średniej krajowej 49,0 dt/ha), porzeczek i malin – 3 lokatę.

Wykr.14. Plony wybranych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2015 r.

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

Pogłowie **bydła** w grudniu 2015 r. wynosiło 169,7 tys. sztuk i wzrosło o 3,3 tys. sztuk (o 2,0%) w odniesieniu do stanu notowanego w grudniu 2014 r. (w Polsce wzrost o 1,8%), a w porównaniu z czerwcem 2015 r. było mniejsze o 3,8 tys. sztuk (o 2,2%). Pogłowie bydła w województwie małopolskim stanowiło 2,9% pogłowia bydła w Polsce, co dało 9 lokatę wśród województw. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 97,0% całego pogłowia bydła w województwie.

Zwiększenie liczebności stada bydła na przestrzeni roku było wynikiem wzrostu pogłowia cieląt w wieku poniżej 1 roku o 4,2 tys. sztuk (o 10,6%) do stanu 44,2 tys. sztuk oraz pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat o 4,2 tys. sztuk (o 13,8%) do stanu 34,6 tys. sztuk.

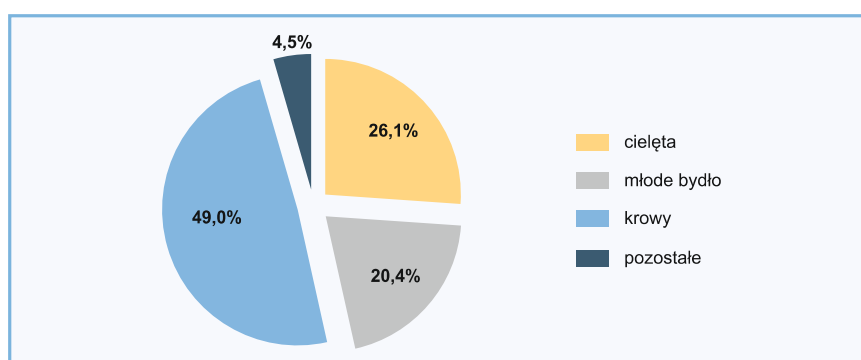
Pogłowie krów, liczące 83,1 tys. sztuk, w skali roku zmniejszyło się o 3,1 tys. sztuk, tj. o 3,5%, w tym liczba krów mlecznych (81,8 tys. sztuk) spadła o 2,2 tys. sztuk, czyli o 2,6%. Natomiast w porównaniu ze stanem z czerwca 2015 r. liczebność krów zmniejszyła się o 3,6 tys. sztuk, tj. o 4,2%.

W grupie cieląt w wieku poniżej 1 roku w grudniu 2015 r. – zwierzęta przeznaczone do uboju stanowiły 9,1% (o 23,5 p. proc. mniej niż w grudniu poprzedniego roku), a do dalszego chowu – 90,9%. Wśród cieląt do dalszego chowu jałówki stanowiły 59,6%, tj. o 5,1 p. proc. mniej niż w grudniu 2014 r.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w grudniu 2015 r. 31,6 sztuk, w tym krów 15,5 sztuk (dla Polski odpowiednio: 39,6 oraz 15,8 sztuk).

Wykr.15. Struktura pogłowia bydła według grup użytkowo-produkcyjnych w województwie małopolskim w 2015 r.

Stan w grudniu

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła rejestrowaną w grudniu 2014 r. zwiększył się udział grupy cieląt oraz młodego bydła w wieku 1-2 lat (po 2,1 p. proc.), a zmalał udział grupy bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (o 4,1 p. proc.), w tym krów (o 2,8 p. proc.).

W chowie bydła widoczna jest redukcja pogłowia krów mlecznych, spowodowana przede wszystkim spadkiem opłacalności produkcji mleka po zniesieniu kwot mlecznych. Nadal utrzymuje się natomiast zainteresowanie rolników chowem bydła mięsnego wynikające głównie z korzystnych cen. Zmiany w strukturze pogłowia wskazują na stopniową restrukturyzację chowu bydła w kierunku produkcji bydła mięsnego, czego potwierdzeniem jest utrzymujący się stopniowy wzrost udziału cieląt i młodego bydła w wieku 1-2 lat.

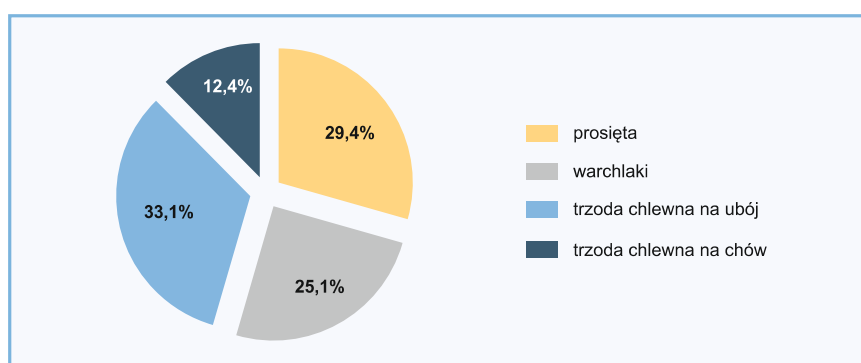
Według stanu w grudniu 2015 r. pogłowie **trzody chlewnej** w województwie małopolskim liczyło 171,7 tys. sztuk i było mniejsze o 18,9 tys. sztuk, tj. o 9,9% w skali roku (w kraju spadek o 6,0%) i o 18,2 tys. sztuk, czyli o 9,6% w porównaniu ze stanem z czerwca 2015 r. Pogłowie trzody chlewnej w województwie małopolskim stanowiło 1,6% pogłowia krajowego (14 lokata wśród województw). W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 93,2% całego pogłowia trzody chlewnej.

W grudniu 2015 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wynosiła 32,0 sztuk, a loch ogółem 3,7 sztuk (dla Polski odpowiednio: 72,8 oraz 5,6 sztuk).

W porównaniu z grudniem 2014 r. odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej we wszystkich grupach użytkowo-produkcyjnych. Stado loch na chów zmniejszyło się o 3,5 tys. sztuk, tj. o 15,0% do poziomu 19,9 tys. sztuk, w tym liczba loch prośnych spadła o 3,1 tys. sztuk, czyli o 20,4%. Trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej na ubój ubyłoby 5,3 tys. sztuk, tj. 8,4% do poziomu 57,8 tys. sztuk. Liczebność warchlaków o wadze 20-50 kg spadła o 3,9 tys. sztuk (o 8,1%), prosiąt o wadze do 20 kg - o 6,2 tys. sztuk (o 11,1%).

Wykr.16. Struktura pogłowia trzody chlewnej według grup użytkowo-produkcyjnych w województwie małopolskim w 2015 r.

Stan w grudniu

W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej z grudnia 2014 r. zaszły nieznaczne zmiany, zwiększył się udział trzody o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój oraz warchlaków o wadze 20-50 kg (po 0,5 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział trzody o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów (o 0,6 p. proc.), w tym loch (o 0,7 p. proc.) oraz prosiąt (o 0,4 p. proc.).

W chowie trzody w 2015 r. notowano niską opłacalność produkcji żywca wieprzowego spowodowaną spadkiem cen żywca wieprzowego w skupie i na targowiskach. Taka sytuacja nie zachęcała producentów do rozszerzania chowu tego gatunku zwierząt.

Pogłowie **owiec** w grudniu 2015 r. liczyło 62,9 tys. sztuk i było większe o 5,2 tys. sztuk (o 9,1%) od stanu notowanego w grudniu 2014 r., ale o 9,5 tys. sztuk (o 13,1%) mniejsze w porównaniu do stanu z czerwca 2015 r. Maciorki jednoroczne i starsze stanowiły 69,6% ogółu stada owiec (43,8 tys. sztuk). Na gospodarstwa indywidualne przypadało 99,6% ogółu pogłowia w województwie. Udział województwa małopolskiego w stanie pogłowia owiec w Polsce był najwyższy na tle innych województw i wyniósł 31,8%.

W stosunku do stanu w grudniu 2014 r. stado owiec na chów zwiększyło się o 6,8 tys. sztuk, czyli o 8,6%, a liczba owiec na rzeź wzrosła o 0,5 tys. sztuk, tj. o 16,8%.

W grudniu 2015 r. obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wynosiła 11,7 sztuk, w tym maciorek 8,1 sztuk (w kraju odpowiednio: 1,5 i 1,0).

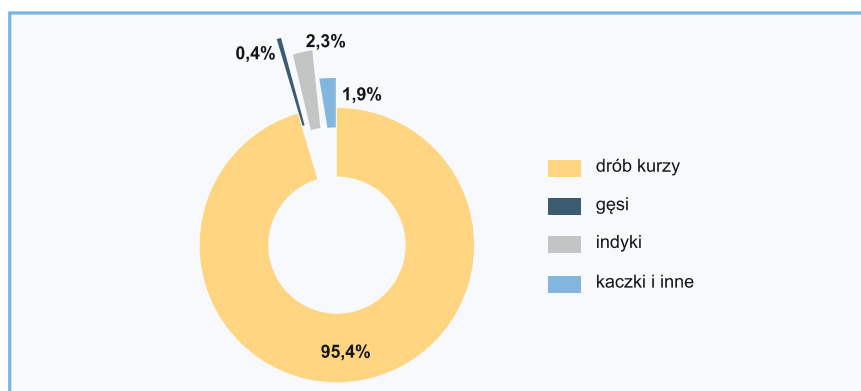
Pogłowie **drobiu** ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w grudniu 2015 r. liczyło 4603,8 tys. sztuk i zmniejszyło się o 14,8% w porównaniu ze stanem sprzed roku i o 11,5% w stosunku do czerwca 2015 r. Pogłowie drobiu w województwie stanowiło 3,0% pogłowia krajowego, dając ostatnie

miejsce wśród województw. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 98,8% ogółu pogłowia drobiu.

Najliczniejszym gatunkiem drobiu utrzymywanym w województwie był drób kurzy (95,4% całego pogłowia drobiu), w tym nioski, które stanowiły ponad połowę pogłowia drobiu.

Wykr.17. Struktura gatunkowa pogłowia drobiu w województwie małopolskim w 2015 r.
Stan w grudniu

Średnio w województwie obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych w grudniu 2015 r. wyniosła 817 sztuk (w kraju 960), w tym niosek - 495 sztuk (w Polsce - 341).

SKUP I CENY PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2015 r. w województwie małopolskim skupiono produkty rolne o łącznej wartości 1130,0 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), czyli większej o 82,3 mln zł (o 7,9%) niż rok wcześniej. **Wartość skupionych produktów** roślinnych wynosiła 386,9 mln zł i w porównaniu z 2014 r. była wyższa o 88,4 mln zł (tj. o 29,6%). Natomiast produkty zwierzęce skupione w kwocie 743,1 mln zł, które stanowiły 65,8% ogółu wartości skupionych produktów rolnych, były nieznacznie niższe (o 6,1 mln zł, tj. o 0,8%) niż uzyskane przed rokiem. Na wzrost wartości skupu produktów roślinnych wpłynął przede wszystkim duży wzrost wielkości i cen skupu ziarna zbóż oraz warzyw. Natomiast spadek wartości skupu produkcji zwierzęcej spowodowany był głównie mniejszym skupem, jak i niższymi cenami żywca wieprzowego i mleka krowiego.

W wyniku wysokich zbiorów w 2014 r. skup **zbóż** był większy o 74,9% niż przed rokiem i wyniósł 85,7 mln zł. W 2015 r. skupiono 145,0 tys. t ziarna zbóż, tj. więcej o 79,8% w porównaniu z rokiem poprzednim. Więcej skupiono zarówno zbóż konsumpcyjnych i paszowych (o 89,9%), jak i ziarna siewnego zbóż podstawowych (o 65,3%). Ceny skupu podstawowych gatunków zbóż konsumpcyjnych i paszowych były niższe niż rok wcześniej. Rolnicy za 1 dt pszenicy w skupie otrzymywali średnio 63,42 zł (tj. o 0,2% mniej), jęczmienia – 54,91 zł (o 12,3% mniej), a żyta – 50,61 zł (o 3,8% mniej). Podobna sytuacja wystąpiła na targowiskach, gdzie za 1 dt pszenicy płacono 77,04 zł (o 13,2% mniej niż przed rokiem), za jęczmień – 73,04 zł/dt (o 12,9% mniej), a za żyto – 71,15 zł/dt (o 9,8% mniej).

Ziemniaków skupiono 15,2 tys. t, czyli o 5,2% więcej niż w 2014 r. Średnia cena skupu ziemniaków (jadalnych, bez wczesnych) wyniosła 44,43 zł za 1 dt i była o 9,9% niższa niż przed

rokiem. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków (jadalnych, bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 74,51 zł/dt, tj. o 19,9% niższym niż w 2014 r.

Buraków cukrowych skupiono 58,6 tys. t, tj. o 28,3% mniej niż rok wcześniej. Przeciętnie za 1 dt buraków w skupie płacono o 18,3% mniej niż w 2014 r., czyli 9,80 zł.

Skup **rzepaku i rzepiku** w wielkości 18,4 tys. t był mniejszy o 14,8% od uzyskanego przed rokiem. Ale średnia cena skupu 1 dt rzepaku i rzepiku wzrosła w stosunku do ceny notowanej rok wcześniej o 11,8% i wyniosła 147,75 zł.

Żywca rzeźnego (w wadze żywej) skupiono 117,9 tys. t, czyli o 7,1% więcej niż w 2014 r. Większy był skup bydła (o 46,3%), koni (o 29,3%) oraz drobiu (o 3,2%). Zmniejszył się natomiast skup cieląt (o 20,4%), trzody chlewnej (o 10,7%) oraz owiec (o 6,5%). Średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 6,32 zł i była wyższa o 5,2% niż w 2014 r. Za 1 kg cieląt rzeźnych płacono średnio 10,91 zł, czyli o 1,5% więcej niż przed rokiem. Przeciętna cena 1 kg żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 4,19 zł, tj. o 10,5% niższym od uzyskanego w 2014 r. Natomiast na targowiskach cena żywca wołowego (4,64 zł/kg) i wieprzowego (4,81 zł/kg) była niższa niż przed rokiem odpowiednio o: 5,4% i 7,9%. Więcej, bo o 1,4% płacono za 1 kg cieląt rzeźnych (10,20 zł) niż w 2014 r.

Ceny **zwierząt gospodarskich** na targowiskach w porównaniu z rokiem 2014 spadły w przypadku krowy i prosięcia, a wzrosły za jałówkę i konia. Za krowę dojną płacono 2629 zł (o 15,2% mniej), za prosię na chów – 172,19 zł (o 8,6% mniej), za jałówkę 1-roczną – 2030 zł (o 7,1% więcej), a za konia roboczego - 6167 zł (o 6,9% więcej).

W 2015 r. skupiono 133,4 mln l **mleka krowiego** i było to o 11,2% mniej niż w 2014 r. Średnia cena skupu 1 litra mleka wyniosła 1,08 zł i w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 15,0%. W obrocie targowiskowym za 1 l mleka płacono 2,41 zł, czyli o 2,6% więcej niż rok wcześniej.

Jaj kurzych konsumpcyjnych skupiono 68,6 mln sztuk, tj. o 2,4% mniej niż w 2014 r. Przeciętna cena skupu 1 jajka wyniosła 0,24 zł i utrzymała się na poziomie sprzed roku, natomiast na targowiskach nieznacznie wzrosła z 0,72 zł do 0,75 zł za sztukę.

W 2014 r. skupiono 40 ton owoców leśnych na kwotę 321,1 tys. zł, w tym głównie borówkę (czernicę) – 18 ton oraz 22 tony grzybów leśnych za kwotę 249,0 tys. zł.

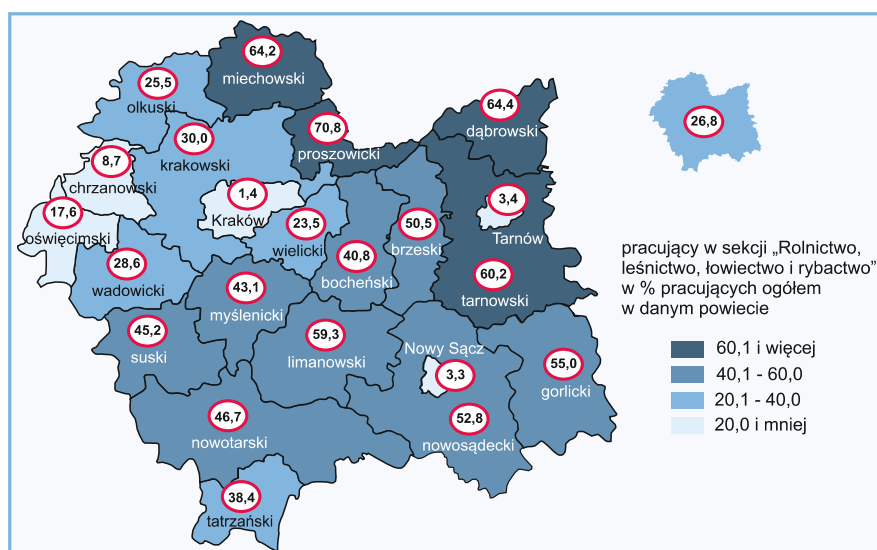
CHARAKTERYSTYKA EKONOMICZNA ROLNICTWA

W województwie małopolskim tereny wiejskie zajmują ponad 89% powierzchni województwa, a ludność zamieszkująca tereny wiejskie stanowiła w 2015 r. 51,5% ogółu ludności (przy średniej krajowej 39,7%). Spośród województw tylko w czterech województwach ludność zamieszkująca wieś przeważała nad liczbą ludności w miastach, najwyższy wskaźnik ruralizacji uzyskało województwo podkarpackie (58,7%), a województwo małopolskie uplasowało się na 4 miejscu. Liczba ludności zamieszkująca na wsi przypadająca na 1 km² powierzchni wiejskiej w województwie wyniosła 128 osób i była to najwyższa gęstość zaludnienia na tle innych województw (przy średniej w kraju 52 osoby/km²). Przeciętnie jedną miejscowość wiejską w województwie zamieszkiwało 891 osób (w Polsce – 291 osób).

Spośród ogółu **pracujących** w gospodarce narodowej w województwie według stanu w końcu grudnia 2014 r. w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007) pracowało 272,9 tys. osób (tj. 21,1% ogółu) i stanowiło to 11,4% ogółu pracujących w kraju w tej sekcji. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w 2014 r. dla pracujących w opisywanej sekcji w województwie wyniosło 4102,30 zł i było o 17,7% wyższe od przeciętnej płacy dla całej gospodarki narodowej w województwie, ale na tle innych województw było jednym z najniższych wynagrodzeń (średnia płaca w kraju w omawianej sekcji wyniosła 4172,84 zł).

Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych według stanu w końcu grudnia 2014 r. w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” stanowili 26,8% ogółu pracujących w województwie. Najwyższy udział pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” odnotowano w powiatach: proszowickim (70,8% ogółu pracujących w powiecie), dąbrowskim (odpowiednio 64,4% ogółu), miechowskim (64,2% ogółu), tarnowskim (60,2%), natomiast najniższy udział pracujących dotyczył miast na prawach powiatu: Kraków (1,4% ogółu pracujących w mieście), Nowy Sącz (3,3% ogółu), Tarnów (3,4% ogółu) oraz powiatu chrzanowskiego (8,7% ogółu).

Mapa.1. Udział pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” w województwie małopolskim według powiatów w 2014 r.
Stan w dniu 31 XII

Według danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przeciętna liczba **emerytów i rencistów rolników indywidualnych** w 2015 r. w województwie wyniosła 99,1 tys. osób (przed rokiem 99,8 tys.), w tym emerytury pobierało 69,9 tys. osób, renty z tytułu niezdolności do pracy – 25,8 tys. osób. Pod względem liczby emerytów i rencistów województwo małopolskie uplasowało się na 5 miejscu wśród województw. Przeciętne miesięczne świadczenie (emerytura i renta) wypłacane rolnikom indywidualnym w 2015 r. wyniosło 1140,46 zł i było o 3,0% wyższe niż w 2014 r. (średnia wartość świadczenia w kraju - 1179,63 zł, ostatnia lokata na tle innych województw). Świadczenie to liczone jest łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu

Emerytalno-Rentowego. Przeciętna kwota emerytury wyniosła 1190,54 zł, a renta z tytułu niezdolności do pracy 997,80 zł.

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w końcu 2015 r. w powiatowych urzędach pracy województwa **zarejestrowanych** było 63,8 tys. **bezrobotnych** zamieszkałych na wsi, czyli 53,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 3,7 tys. osób posiadających własne gospodarstwo rolne. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi o 11,4 tys. osób, w tym posiadających własne gospodarstwo rolne o 0,3 tys. osób. Według stanu w końcu grudnia 2015 r. w omawianej grupie bezrobotnych ponad połowę (52,5%) stanowiły osoby młode w przedziale wiekowym 18-34 lata, natomiast według kategorii wykształcenia najwięcej (32,4%) było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Według danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w 2014 r. w **wypadkach** przy pracy w gospodarstwach indywidualnych poszkodowanych zostało 1180 osób (którym wypłacono jednorazowe odszkodowania), w tym 9 osób w wypadkach śmiertelnych. Najczęstszą przyczyną powodującą uraz był upadek osób (645 osób poszkodowanych) oraz pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (181 osób poszkodowanych).

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2014 r. w województwie w rolnictwie i łowiectwie (dział 01 - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007; pogrupowane według faktycznej lokalizacji inwestycji) wyniosły 180,9 mln zł (ceny bieżące) i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 5,2%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych nakłady ukształtowały się na poziomie 336 zł (wobec przeciętnie 360 zł w kraju). Natomiast **wartość brutto środków trwałych** w rolnictwie i łowiectwie (dział 01 - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007; grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności) według stanu w dniu 31 grudnia 2014 r. wyniosła 6886,9 mln zł (bieżące ceny ewidencyjne) i była wyższa niż przed rokiem o 0,9%.

Dochody budżetów jednostek samorządowych z tytułu **podatku rolnego** w 2014 r. w województwie małopolskim wyniosły 95,3 mln zł, wobec 96,1 mln zł rok wcześniej i stanowiły 5,8% podatku rolnego krajowego.

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH

W województwie małopolskim w ramach pomocy unijnej, wdrożony został m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020, z którego środki przeznaczone zostały m.in. na poprawę konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, prowadzenie działalności rolniczej zgodnej z ochroną środowiska naturalnego, zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Częściowo program ten jest kontynuacją poprzedniej tury opracowanej na lata 2007-2013, jak np. na działania w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych, premii dla młodych rolników, zalesianie i tworzenie terenów zalesionych, tworzenie grup i organizacji producentów, ale pojawiły się też i nowe działania jak restrukturyzacja małych gospodarstw, rolnictwo ekologiczne, płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa, rozwój przedsiębiorczości.

Według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na dzień 31 maja 2016 r.³ w województwie małopolskim m.in. na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne dotację uzyskało 2,4 tys. beneficjentów w kwocie 13,3 mln zł. W zakresie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników skorzystało 119 osób, a kwota zawartych umów wyniosła 11,9 mln zł. W ramach środków na modernizację gospodarstw rolnych zawarto 11 umów w wysokości 5 mln zł. Z dofinansowania na rolnictwo ekologiczne skorzystało 872 beneficjentów na łączną kwotę 2,8 mln zł. Duża część środków (24,9 mln zł) przeznaczona została na renty strukturalne. Na działania w ramach wsparcia inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii – budowa lub modernizacja dróg lokalnych złożono 53 wnioski na kwotę 78,3 mln zł.

Ważnym instrumentem wsparcia udzielanego rolnictwu, są dopłaty bezpośrednie, finansowane ze środków I filara Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Celem ich jest zapewnienie rolnikom stabilnego źródła dochodu, przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilności dostaw produkcji rolnej i ekologicznie zrównoważonego użytkowania środowiska naturalnego. Warunkiem ubiegania się o płatności bezpośrednie do gruntów rolnych jest posiadanie działek rolnych o powierzchni co najmniej 1 ha utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej gospodarstwa rolnego (za działkę rolną uważa się zwarty obszar gruntu rolnego, na którym jest prowadzona jedna uprawa, na powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha) oraz posiadanie numeru identyfikacyjnego (wpis do ewidencji producentów) nadanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Rok 2015 jest pierwszym rokiem stosowania nowego systemu płatności bezpośrednich, który obejmuje 18 różnych rodzajów płatności, z których większość stanowi nowe schematy pomocowe niestosowane w ubiegłych latach. Do 31 maja 2016 r. w ramach kampanii płatności bezpośrednich 2015 ARiMR⁴ wypłaciła małopolskim rolnikom 453,2 mln zł, co stanowiło 3,6% ogółu dopłat w kraju. W 2015 r. w województwie złożono 121,0 tys. wniosków o dopłaty. W ramach jednolitej płatności obszarowej w 2015 r. wypłacono 215,0 mln zł, a w ramach uzupełniających płatności obszarowych - 28,5 mln zł. Płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska wyniosła 135,3 mln zł. Rolnicy otrzymali dopłaty do krów w kwocie 17,8 mln zł, do bydła – 15,8 mln zł, do owiec – 5,7 mln zł. Producenci surowca tytoniowego otrzymali 16,7 mln zł wsparcia, Płatności do uprawy buraków cukrowych wyniosły 1,7 mln zł, do roślin wysokobiałkowych – 6,2 mln zł, do upraw owoców miękkich – 1,3 mln zł.

INNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ

Wytwarzanie, ochrona i promocja żywności wysokiej jakości odgrywają w państwach Unii Europejskiej coraz bardziej znaczącą rolę. Jednym z podstawowych sposobów realizacji polityki jakości jest wyróżnianie znakami potwierdzającymi wysoką jakość wyrobów rolno-spożywczych pochodzących z konkretnych regionów, jak też charakteryzujących się tradycyjną metodą produkcji.

³ <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe/program-rozwoju-obszarow-wiejskich-na-lata-2014-2020.html> [dostęp 06.07.2016]

⁴ Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z Systemu Informacji Zarządczej ARiMR według stanu w dniu 31.05.2016 r. [dostęp 06.07.2015] <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe/zrealizowane-platnosci-obszarowe.html>

Zgodnie z przepisami unijnymi produkty są rejestrowane czyli wpisane przez Komisję Europejską do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych lub do Rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. W Polsce jednostką odpowiedzialną za prowadzenie systemu rejestracji produktów o określonym pochodzeniu geograficznym i specyficznej, tradycyjnej jakości jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które tworzy także **Listę Produktów Tradycyjnych**. Na Listę wpisywane są produkty, których jakość lub wyjątkowe cechy i właściwości wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji, stanowiące element dziedzictwa kulturowego regionu, w którym są wytwarzane, oraz będące elementem tożsamości społeczności lokalnej. Przy czym, za tradycyjne uważa się metody produkcji wykorzystywane od co najmniej 25 lat. Lista Produktów Tradycyjnych ma na celu rozpowszechnianie informacji o produktach wytwarzanych tradycyjnymi, historycznie ugruntowanymi metodami. Według danych Ministerstwa na Liście obecnie znajduje się 1570 produktów, w tym 174 z województwa małopolskiego⁵. Na Listę wpisane zostały m.in. specjały podhalańskie wyrabiane z mleka owczego, jak: oscypek, bunc, bryndza, żentyca; z produktów mięsnych, np. kiełbasa lisecka czy jagnięcina podhalańska; z produktów rybactwa karp zatorski; z dziedziny warzywa i owoce m.in. charsznicka kapusta kwaszona, łukowicka śliwka suszona, jabłko z Raciechowic; z wyrobów piekarniczych i cukierniczych np. bajgiel z Kazimierza, obwarzanek krakowski, chleb prądnicki, sernik królewski; z miodów np. sądecki miód spadziowy, małopolski miód spadziowy, z napojów m.in. śliwowica łącka, jarzębiak izdebnicki.

Rozwijającą się gałęzią rolnictwa jest **rolnictwo ekologiczne**, które w swym założeniu ma być systemem gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewnić właściwy dobrostan zwierząt. Rozwój sektora rolnictwa ekologicznego znajduje również odzwierciedlenie w Polsce w rosnącej liczbie przetwórci, jak i dostępnym na rynku asortymencie produktów ekologicznych. Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2015 r. w Polsce funkcjonowało 23,0 tys. gospodarstw ekologicznych oraz 540 przetwórci ekologicznych⁶. Według danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2014 r. w województwie małopolskim było zarejestrowanych 1307 gospodarstw ekologicznych z certyfikatem o łącznej powierzchni użytków rolnych 14,4 tys. ha. Natomiast 71 gospodarstw było w trakcie przedstawiania się na wymogi gospodarstw ekologicznych.

---

⁵ Dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi [dostęp 08.07.2016] <http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Produkty-regionalne-i-tradycyjne/Lista-produktow-tradycyjnych>

⁶ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi [dostęp 08.07.2016] <http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Rolnictwo-ekologiczne>

CZĘŚĆ TABELARYCZNA

TABL. 1. WĄŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2015	
	województwo			Polska
Gospodarstwa rolne (stan w czerwcu) w tys.	142,9	137,3	.	.
w tym gospodarstwa indywidualne	142,8	137,2	.	.
Powierzchnia ogólna gospodarstw rolnych (stan w czerwcu) w tys. ha	685,4	649,9	663,5	16297,7
w tym gospodarstwa indywidualne	657,8	628,5	629,0	14870,6
Użytki rolne (stan w czerwcu) w tys. ha	558,4	539,2	537,5	14545,3
w tym w dobrej kulturze:				
w tysiącach hektarów	545,2	532,5	528,8	14398,2
w % powierzchni ogólnej	79,5	82,0	79,7	88,3
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik^a na 1 ha użytków rolnych w kg:				
mineralnych (łącznie z wieloskładnikowymi)	68,2	84,6	87,6	123,2
wapniowych	12,8	26,5	9,5	39,0
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) w tys. ha	290,4	295,4	313,0	10753,0
w tym w %:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	64,8	65,8	71,8	69,9
w tym pszenica	30,3	30,4	30,3	22,3
ziemniaki	8,7	8,0	8,0	2,7
buraki cukrowe	0,5	0,3	0,3	1,7
rzepak i rzepik	2,4	2,8	2,5	8,8
Zbiory w tys. t:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	583,1	694,6	652,7	24740,6
w tym pszenica	296,0	350,4	339,3	10957,8
ziemniaki	429,5	589,4	524,0	61518,0
buraki cukrowe	64,9	82,4	57,8	9364,5
rzepak i rzepik	20,1	28,2	20,0	2700,8
Plony z 1 ha w dt:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	31,0	35,8	32,7	36,7
w tym pszenica	33,7	39,0	35,8	45,7
ziemniaki	170	250	210	210
buraki cukrowe	480	834	677	520
rzepak i rzepik	28,6	34,1	25,9	28,5
Zwierzęta gospodarskie:				
bydło (stan w czerwcu):				
w tysiącach sztuk	179,6	169,5	173,5	5960,7
na 100 ha użytków rolnych w szt.	32,2	31,4	32,3	41,0
trzoda chlewna ^b (stan w czerwcu):				
w tysiącach sztuk	211,9	190,4	190,0	11640,0
na 100 ha użytków rolnych w szt.	38,0	35,3	35,3	80,0
Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w kg:				
ziarno zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi)	65	92	152	680
ziemniaki	25	27	28	105
buraki cukrowe	127	151	109	735
rzepak i rzepik	34	40	34	131
żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c	124	141	147	281

^a Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. ^b Do 2013 r. - stan w końcu lipca. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 2. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W HEKTARACH				
Powierzchnia ogólna	649894	628544	663461	628966
Użytki rolne	539229	521899	537466	520138
w dobrej kulturze rolnej	532474	516585	528764	513072
pod zasiewami	295402	283321	312964	301205
grunty ugorowane	12995	12933	6111	5897
uprawy trwałe	14036	13946	10770	10682
w tym sady	11504	11424	10105	10028
ogrody przydomowe	3281	3278	2544	2540
łąki trwałe	185560	183036	174488	171273
pastwiska trwałe	21200	20071	21887	21474
pozostałe	6755	5314	8702	7066
Lasy i grunty leśne	61866	60461	69548	65944
Pozostałe grunty	48799	46184	56447	42883
ROK POPRZEDNI = 100				
Powierzchnia ogólna	94,8	95,6	102,1	100,1
Użytki rolne	96,6	96,4	99,7	99,7
w dobrej kulturze rolnej	97,7	97,6	99,3	99,3
pod zasiewami	101,7	101,5	105,9	106,3
grunty ugorowane	99,2	100,6	47,0	45,6
uprawy trwałe	89,2	90,2	76,7	76,6
w tym sady	94,8	95,0	87,8	87,8
ogrody przydomowe	87,3	87,3	77,5	77,5
łąki trwałe	94,4	94,1	94,0	93,6
pastwiska trwałe	82,7	84,8	103,2	107,0
pozostałe	51,1	44,6	128,8	133,0
Lasy i grunty leśne	69,4	74,5	112,4	109,1
Pozostałe grunty	128,8	131,1	115,7	92,9
W ODSETKACH				
Powierzchnia ogólna	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne	83,0	83,0	81,0	82,7
w dobrej kulturze rolnej	82,0	82,2	79,7	81,6
pod zasiewami	45,5	45,1	47,2	47,9
grunty ugorowane	2,0	2,1	0,9	0,9
uprawy trwałe	2,2	2,2	1,6	1,7
w tym sady	1,8	1,8	1,5	1,6
ogrody przydomowe	0,5	0,5	0,4	0,4
łąki trwałe	28,6	29,1	26,3	27,2
pastwiska trwałe	3,3	3,2	3,3	3,4
pozostałe	1,0	0,8	1,3	1,1
Lasy i grunty leśne	9,5	9,6	10,5	10,5
Pozostałe grunty	7,5	7,3	8,5	6,8

TABL. 3.   UŻYTKOWANIE UŻYTKÓW ROLNYCH W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2015 R.
Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W dobrej kulturze rolnej						Użytki rolne pozos- tałe
		razem	w tym					
			pod zasia- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	
w hektarach								

OGÓŁEM

Ogółem	537466	528764	312964	6111	10770	174488	21887	8702
0-1 ha	1412	1386	734	-	43	563	#	26
1-2	69686	67868	32874	1331	1192	29507	1935	1818
2-3	78580	76072	35426	1301	1286	33795	3650	2508
3-5	111423	110023	60158	1710	3725	39860	4125	1400
5-7	59774	59535	33142	640	1682	20555	3323	239
7-10	53030	52984	32732	28	1533	15984	2593	46
10-15	44122	43824	30906	118	600	10906	1222	297
15-20	20315	20282	14085	28	283	4185	1678	32
20-30	24073	24012	17526	15	143	5523	799	#
30-50	17451	17436	12427	305	156	3946	602	#
50 ha i więcej	57602	55341	42953	364	127	9664	#	2260

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	520138	513072	301205	5897	10682	171273	21474	7066
0-1 ha	1410	1383	734	-	43	562	#	26
1-2	69664	67848	32872	1331	1189	29496	1934	1816
2-3	78568	76060	35424	1301	1285	33790	3646	2508
3-5	111383	109986	60149	1710	3720	39839	4124	1397
5-7	59705	59470	33128	640	1673	20518	3317	235
7-10	52947	52907	32718	28	1533	15930	2587	40
10-15	43987	43694	30857	118	600	10825	1222	293
15-20	20077	20050	14058	23	282	4007	1657	27
20-30	23766	23723	17457	15	143	5334	768	#
30-50	17029	17029	12260	258	156	3753	602	#
50 ha i więcej	41603	40922	31547	473	60	7218	#	681

TABL. 4. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2015 R.

Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W dobrej kulturze rolnej						Użytki rolne pozos- tałe
		razem	w tym					
			pod zasie- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	

OGÓŁEM

Ogółem	134176	132611	100638	4629	13490	95664	14704	5323
0-1 ha	1862	1810	1092	-	283	889	#	51
1-2	46335	45632	32063	995	3469	31838	3529	2020
2-3	32588	31887	23446	1475	2622	23606	2918	1316
3-5	29605	29498	23861	1538	4423	21767	3921	1300
5-7	10463	10463	8502	421	1408	8190	1915	345
7-10	6532	6532	5657	31	704	4747	1229	73
10-15	3681	3681	3319	63	370	2636	567	98
15-20	1206	1206	1050	19	150	783	332	36
20-30	1007	1005	901	19	22	635	168	#
30-50	466	466	378	15	18	298	60	#
50 ha i więcej	432	431	368	53	21	274	#	49

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	134016	132454	100564	4608	13469	95542	14672	5291
0-1 ha	1859	1807	1092	-	283	888	#	51
1-2	46321	45619	32061	995	3467	31830	3528	2018
2-3	32583	31882	23444	1475	2621	23603	2916	1316
3-5	29594	29488	23856	1538	4420	21758	3920	1299
5-7	10451	10451	8499	421	1404	8182	1914	344
7-10	6522	6522	5654	30	703	4737	1227	71
10-15	3670	3670	3313	63	370	2627	567	97
15-20	1192	1192	1047	17	148	770	328	34
20-30	995	993	896	19	22	623	164	#
30-50	455	455	373	12	18	290	60	#
50 ha i więcej	375	375	328	38	13	233	#	29

TABL. 5. ŚREDNIA POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2015 R.
Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W dobrej kulturze rolnej						Użytki rolne pozos- tałe
		razem	w tym					
			pod zasia- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	
w hektarach								

OGÓŁEM

Ogółem	4,01	3,99	3,11	1,32	0,80	1,82	1,49	1,63
0-1 ha	0,76	0,77	0,67	x	0,15	0,63	x	0,51
1-2	1,50	1,49	1,03	1,34	0,34	0,93	0,55	0,90
2-3	2,41	2,39	1,51	0,88	0,49	1,43	1,25	1,91
3-5	3,76	3,73	2,52	1,11	0,84	1,83	1,05	1,08
5-7	5,71	5,69	3,90	1,52	1,19	2,51	1,74	0,69
7-10	8,12	8,11	5,79	0,90	2,18	3,37	2,11	0,63
10-15	11,99	11,91	9,31	1,87	1,62	4,14	2,16	3,03
15-20	16,84	16,82	13,41	1,47	1,89	5,34	5,05	0,89
20-30	23,91	23,89	19,45	0,79	6,50	8,70	4,76	x
30-50	37,45	37,42	32,88	20,33	8,67	13,24	10,03	x
50 ha i więcej	133,34	128,40	116,72	6,87	6,05	35,27	x	46,12

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	3,88	3,87	3,00	1,28	0,79	1,79	1,46	1,34
0-1 ha	0,76	0,77	0,67	x	0,15	0,63	x	0,51
1-2	1,50	1,49	1,03	1,34	0,34	0,93	0,55	0,90
2-3	2,41	2,39	1,51	0,88	0,49	1,43	1,25	1,91
3-5	3,76	3,73	2,52	1,11	0,84	1,83	1,05	1,08
5-7	5,71	5,69	3,90	1,52	1,19	2,51	1,73	0,68
7-10	8,12	8,11	5,79	0,93	2,18	3,36	2,11	0,56
10-15	11,99	11,91	9,31	1,87	1,62	4,12	2,16	3,02
15-20	16,84	16,82	13,43	1,35	1,91	5,20	5,05	0,79
20-30	23,89	23,89	19,48	0,79	6,50	8,56	4,68	x
30-50	37,43	37,43	32,87	21,50	8,67	12,94	10,03	x
50 ha i więcej	110,94	109,13	96,18	12,45	4,62	30,98	x	23,48

TABL. 6. **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013/2014		2014/2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TONACH				
Nawozy mineralne^a	45639	42938	47055	44402
azotowe	23535	21971	23094	21496
fosforowe	8929	8483	9227	8818
potasowe	13175	12484	14735	14088
Nawozy wapniowe^b	14307	12640	5129	4483
w tym wapniowo-magnezowe	6559	5393	1448	1389
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg				
Nawozy mineralne^a	84,6	82,3	87,6	85,4
azotowe	43,6	42,1	43,0	41,3
fosforowe	16,6	16,3	17,2	17,0
potasowe	24,4	23,9	27,4	27,1
Nawozy wapniowe^b	26,5	24,2	9,5	8,6
w tym wapniowo-magnezowe	12,2	10,3	2,7	2,7

a Łącznie z wieloskładnikowymi. *b* Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 7. **PRODUKCJA WYBRANYCH UPRAW ROLNYCH W 2015 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierzchnia	Zbiory	Plony
		w dt		2014=100		
O G Ó Ł E M						
Zboża ogółem	224622	7904402	35,2	103,3	91,8	88,9
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	199316	6527062	32,7	102,6	94,0	91,3
zboża podstawowe	175432	5848922	33,3	102,4	94,2	92,0
pszenica	94774	3392543	35,8	105,5	96,8	91,8
ozima	81597	2985290	36,6	109,2	100,4	92,0
jara	13177	407253	30,9	87,2	76,5	87,8
żyto	4343	119050	27,4	58,4	54,4	93,2
jęczmień	36797	1241878	33,7	106,0	94,4	88,9
ozimy	7719	270525	35,0	97,1	89,1	91,6
jary	29078	971353	33,4	108,6	96,0	88,4
owies	16098	397417	24,7	88,1	92,2	81,2
pszenżyto	23420	698034	29,8	111,2	102,4	92,0
ozime	19400	588759	30,3	125,5	115,4	91,8
jare	4020	109275	27,2	71,9	63,8	88,9
mieszkanki zbożowe	23885	678140	28,4	104,1	92,2	88,5
ozime	4851	145025	29,9	144,5	135,4	93,7
jare	19034	533115	28,0	97,2	84,8	87,2
kukurydza na ziarno	24893	1371681	55,1	110,2	83,1	75,4
gryka, proso i pozostałe zbożowe	413	5659	13,7	80,7	62,7	77,8

TABL. 7.   **PRODUKCJA WYBRANYCH UPRAW ROLNYCH W 2015 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierzchnia	Zbiory	Plony
		w dt			2014=100	
O G Ó Ł E M (dok.)						
Ziemniaki ^a	24945	5239944	210	105,8	88,9	84,0
Buraki cukrowe	854	578228	677	86,4	81,2	70,2
Rośliny oleiste	8811	220323	25,0	90,7	72,2	79,6
w tym rzepak i rzepik	7751	200459	25,9	93,5	71,0	76,0
ozimy	6856	181649	26,5	87,7	67,3	76,8
jary	895	18810	21,0	191,6	152,5	79,5
Strączkowe konsumpcyjne	3640	81553	22,4	152,2	128,5	84,5
Okopowe pastewne	1111	388185	349	105,8	88,1	83,2
Strączkowe pastewne na zielonkę .	1195	208434	174	368,8	335,6	90,8
Strączkowe pastewne na nasiona ^b .	6770	153867	22,7	265,7	232,1	87,3
Motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na zielonkę	14158	2371590	168	132,2	96,7	73,2
Kukurydza na zielonkę	6323	2231064	353	113,7	83,8	73,7
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE						
Zboża ogółem	216885	7437365	34,3	103,5	91,9	88,9
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	193359	6183387	32,0	102,6	93,8	91,4
zboża podstawowe	169504	5506240	32,5	102,4	94,0	91,8
pszenica	90640	3136262	34,6	105,7	96,7	91,5
ozima	77974	2752482	35,3	109,7	100,6	91,7
jara	12666	383780	30,3	86,2	75,7	87,8
żyto	4227	114129	27,0	57,8	53,3	92,2
jęczmień	35776	1191780	33,3	106,0	94,4	89,0
ozimy	7448	256956	34,5	98,0	91,4	93,2
jary	28328	934824	33,0	108,3	95,3	88,0
owies	15758	382919	24,3	87,7	80,4	91,7
pszenżyto	23103	681150	29,5	111,5	102,7	92,2
ozime	19123	573690	30,0	125,9	115,9	92,0
jare	3980	107460	27,0	71,9	63,9	88,8
mieszanki zbożowe	23855	677147	28,4	104,2	92,2	88,5
ozime	4846	144895	29,9	144,4	135,4	93,7
jare	19009	532252	28,0	97,2	84,8	87,2
kukurydza na ziarno	23118	1248372	54,0	111,8	83,8	75,0
gryka, proso i pozostałe zbożowe	408	5606	13,7	79,7	62,1	77,8
Ziemniaki ^a	24916	5232360	210	105,8	88,9	84,0
Buraki cukrowe	644	412214	640	97,4	73,7	75,7
Rośliny oleiste	6824	159955	23,4	95,4	76,4	79,9
w tym rzepak i rzepik	5841	141209	24,2	101,2	75,4	74,5
ozimy	5013	123821	24,7	94,5	70,8	74,8
jary	828	17388	21,0	177,3	141,0	79,5
Strączkowe konsumpcyjne	3476	78643	22,6	146,9	124,9	85,0
Okopowe pastewne	1111	388185	349	105,8	88,1	83,1
Strączkowe pastewne na zielonkę .	1127	198234	176	348,9	320,0	91,8
Strączkowe pastewne na nasiona ^b .	6570	150349	22,9	260,3	230,1	88,4
Motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na zielonkę	13770	2297209	167	132,7	98,6	74,3
Kukurydza na zielonkę	5635	2017330	358	119,9	86,7	72,3

^a Bez powierzchni uprawy w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

TABL. 8. PRODUKCJA UPRAW OGRODNICZYCH W 2015 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierzchnia	Zbiory	Plony
		w dt			2014=100	
O G Ó Ł E M						
WARZYWA GRUNTOWE	17491	4406393	x	98,4	77,4	x
Kapusta	4254	1702002	400	100,1	74,2	74,1
Kalafior	2100	512500	244	99,5	78,4	78,7
Cebula	1816	338418	186	99,5	79,1	79,5
Marchew jadalna	1781	545650	306	99,3	82,7	83,2
Buraki ćwikłowe	1071	265203	248	99,1	76,7	77,5
Ogórki	1061	141752	134	96,8	80,9	83,8
Pomidory	305	48800	160	100,3	92,8	92,5
Pozostałe ^a	5104	852068	167	96,0	78,5	81,9
OWOCE Z DRZEW	9582	1248741	x	88,9	84,8	x
Jabłka	6698	1030873	150	97,0	83,7	91,5
Gruszki	459	40929	81	100,8	80,5	80,2
Śliwki	1307	95670	65	101,5	88,0	87,8
Wiśnie	562	44531	71	100,1	98,6	98,6
Czereśnie	311	24427	66	103,2	103,6	98,5
Pozostałe ^b	245	12311	44	89,3	102,7	115,8
OWOCE Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH	3443	181167	x	89,6	92,3	x
Truskawki	1600	67200	42	97,0	90,5	93,3
Maliny ^c	360	16006	36	103,0	81,0	81,8
Porzeczki	1035	68320	55	102,4	98,7	96,5
Agrest	150	13000	73	115,4	97,4	98,6
Pozostałe ^d	298	16641	48	99,5	84,4	85,7
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE						
WARZYWA GRUNTOWE	17452	4401210	x	98,3	77,3	x
Kapusta	4250	1701500	400	100,0	74,1	74,1
Kalafior	2100	512500	244	99,5	78,4	78,7
Cebula	1790	334400	187	98,4	78,2	79,6
Marchew jadalna	1780	545500	306	100,0	82,8	82,7
Buraki ćwikłowe	1070	265200	248	99,1	76,7	77,5
Ogórki	1060	141750	134	96,8	80,9	83,8
Pomidory	305	48800	160	100,3	92,8	92,5
Pozostałe ^a	5097	851560	167	96,0	78,5	81,9
OWOCE Z DRZEW	9515	1241210	x	88,9	84,7	x
Jabłka	6650	1024000	150	97,1	83,6	90,9
Gruszki	450	40600	82	100,0	80,4	81,2
Śliwki	1300	95400	65	101,6	88,0	87,8
Wiśnie	560	44500	71	100,0	98,6	98,6
Czereśnie	310	24400	66	103,3	103,8	98,5
Pozostałe ^b	245	12310	44	89,4	102,8	115,8
OWOCE Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH	3443	180845	x	89,6	92,3	x
Truskawki	1600	67200	42	97,0	90,5	93,3
Maliny ^c	360	16000	36	102,9	81,0	81,8
Porzeczki	1030	68300	55	102,0	98,7	96,5
Agrest	150	13000	73	115,4	97,4	98,6
Pozostałe ^d	293	16345	48	101,0	83,8	84,2

^a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka i inne.

TABL. 9. PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013		2014	
	w tysiącach			
	sztuk	ton wagi żywej	sztuk	ton wagi żywej
Bydło (bez cieląt)	50,7	26,9	59,5	31,6
Cielęta	17,1	1,8	18,8	2,4
Trzoda chlewna	446,8	60,9	442,8	62,1
Owce	30,2	0,8	29,2	0,8
Drób	.	34,6	.	40,4

^a Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój gospodarczy.

TABL. 10. PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	
		ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
Produkcja mleka:			
w milionach litrów	352,2	358,3	340,8
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	63,1	66,4	65,3
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3647	4071	3965
Produkcja jaj w mln szt.	546,0	564,0	558,4
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	231	217	217

TABL. 11. PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ZWIERZĘCYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2013	2014
	na 1 ha użytków rolnych		na 1 mieszkańca	
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^a w kg	169,0	190,9	28,1	30,6
w tym mięso i tłuszcze	159,6	179,2	26,5	28,8
wołowe	25,0	30,6	4,2	4,9
cielęce	1,9	2,6	0,3	0,4
wieprzowe	85,0	89,9	14,1	14,4
drobiowe	43,4	52,4	7,2	8,4
kozy i królicze ^b	1,6	1,7	0,3	0,3
Mleko krowie w l	630,9	653,3	104,9	104,7

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój gospodarczy. ^b Łącznie z dziczyzną.

TABL. 12. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW

ZWIERZĘTA	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W SZTUKACH - stan w czerwcu				
Bydło	169468	165044	173483	168529
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	41862	40647	45482	43577
Młode bydło w wieku 1-2 lat	31960	31157	34161	33451
Bydło w wieku 2 lat i więcej	95646	93240	93840	91501
w tym krowy	86598	84495	86707	84614
w tym dojne (mleczne)	85229	83175	84370	82424
Owce	65830	65194	72448	71918
w tym maciorki	42837	42411	48703	48448
Konie	.	.	.	.
Kozy	.	.	.	.
Trzoda chlewna	190389	185820	189959	180496
Prosięta o wadze do 20 kg	66905	64154	62117	57567
Warchlaki o wadze 20-50 kg	46039	45521	46167	44337
Trzoda chlewna na ubój	51582	50926	57550	55553
Trzoda chlewna na chów	25863	25219	24125	23039
w tym lochy	25472	24847	23682	22608
prośne	16878	16436	15706	14771
pozostałe	8593	8410	7976	7837
Drób	4895651	4834672	5203008	5152493
W SZTUKACH - stan w grudniu				
Bydło	166401	161850	169692	164650
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	40010	38718	44242	42706
Młode bydło w wieku 1-2 lat	30398	29441	34592	33322
Bydło w wieku 2 lat i więcej	95992	93690	90858	88622
w tym krowy	86147	84025	83090	81028
w tym dojne (mleczne)	84003	81934	81848	79844
Owce	57718	57376	62949	62693
w tym maciorki	42959	42683	43800	43575
Trzoda chlewna	190648	186077	171741	160020
Prosięta o wadze do 20 kg	56028	53406	49782	46228
Warchlaki o wadze 20-50 kg	47790	47263	43928	40615
Trzoda chlewna na ubój	63083	62269	57756	53942
Trzoda chlewna na chów	23747	23140	20274	19234
w tym lochy	23391	22800	19893	18865
prośne	15301	14890	12185	11626
pozostałe	8090	7910	7708	7239
Drób	5403110	5341723	4603795	4547428

TABL. 12.   **ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW (cd.)**

ZWIERZĘTA	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 - stan w czerwcu				
Bydło	94,4	94,1	102,4	102,1
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	99,2	98,9	108,6	107,2
Młode bydło w wieku 1-2 lat	100,2	100,1	106,9	107,4
Bydło w wieku 2 lat i więcej	90,7	90,3	98,1	98,1
w tym krowy	88,7	88,4	100,1	100,1
w tym dojne (mleczne)	90,5	90,1	99,0	99,1
Owce	88,1	88,6	110,1	110,3
w tym maciorki	98,9	99,0	113,7	114,2
Konie	x	x	x	x
Kozy	x	x	x	x
Trzoda chlewna	89,8	90,4	99,8	97,1
Prosięta o wadze do 20 kg	99,6	100,3	92,8	89,7
Warchlaki o wadze 20-50 kg	89,3	89,6	100,3	97,4
Trzoda chlewna na ubój	79,5	80,1	111,6	109,1
Trzoda chlewna na chów	91,5	92,3	93,3	91,4
w tym lochy	91,2	92,1	93,0	91,0
prośne	90,0	90,0	93,1	89,9
pozostałe	93,6	96,4	92,8	93,2
Drób	95,2	95,1	106,3	106,6
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 - stan w grudniu				
Bydło	99,3	99,1	102,0	101,7
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	106,1	106,0	110,6	110,3
Młode bydło w wieku 1-2 lat	99,2	98,7	113,8	113,2
Bydło w wieku 2 lat i więcej	96,8	96,7	94,7	94,6
w tym krowy	94,4	94,1	96,5	96,4
w tym dojne (mleczne)	94,3	94,0	97,4	97,4
Owce	90,9	91,1	109,1	109,3
w tym maciorki	94,2	94,5	102,0	102,1
Trzoda chlewna	102,2	103,8	90,1	86,0
Prosięta o wadze do 20 kg	101,4	103,8	88,9	86,6
Warchlaki o wadze 20-50 kg	102,7	103,8	91,9	85,9
Trzoda chlewna na ubój	104,3	105,4	91,6	86,6
Trzoda chlewna na chów	98,2	99,4	85,4	83,1
w tym lochy	98,7	99,9	85,0	82,7
prośne	105,3	105,9	79,6	78,1
pozostałe	88,3	90,4	95,3	91,5
Drób	111,5	111,7	85,2	85,1

TABL. 12. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW (dok.)

ZWIERZĘTA	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne

W ODSETKACH - stan w czerwcu

Bydło ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	24,7	24,6	26,2	25,9
Młode bydło w wieku 1-2 lat	18,9	18,9	19,7	19,8
Bydło w wieku 2 lat i więcej	56,4	56,5	54,1	54,3
w tym krowy	51,1	51,2	50,0	50,2
w tym dojne (mleczne)	50,3	50,4	48,6	48,9
Owce ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym maciorki	65,1	65,1	67,2	67,4
Trzoda chlewna ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Prosięta o wadze do 20 kg	35,1	34,5	32,7	31,9
Warchlaki o wadze 20-50 kg	24,2	24,5	24,3	24,5
Trzoda chlewna na ubój	27,1	27,4	30,3	30,8
Trzoda chlewna na chów	13,6	13,6	12,7	12,8
w tym lochy	13,4	13,4	12,5	12,5
prośne	8,9	8,8	8,3	8,2
pozostałe	4,5	4,5	4,2	4,3

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. - stan w czerwcu

Bydło	31,4	31,6	32,3	32,4
w tym krowy	16,1	16,2	16,1	16,3
Owce	12,2	12,5	13,5	13,8
w tym maciorki	7,9	8,1	9,1	9,3
Trzoda chlewna	35,3	35,6	35,3	34,7
w tym lochy	4,7	4,8	4,4	4,3

TABL. 13. WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)

ZWIERZĘTA	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH

OGÓŁEM	1047701	995110	1130003	1085150
Produkty roślinne	298489	279846	386919	362001
w tym:				
Zboża	49002	45436	85706	75292
w tym zboża podstawowe	31795	29235	51024	43512
pszenica	28598	26125	46067	38909
żyto	397	333	609	427
jęczmień	2198	2192	2201	2103
owies i mieszanki zbożowe	49	41	384	374
pszenżyto	553	544	1764	1700

^a Płacone dostawcom; (bez podatku VAT).

TABL. 13.   **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**

ZWIERZĘTA	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH (dok.)				
Ziemniaki	7555	7201	7448	7006
Buraki cukrowe	9792	6706	5741	4027
Rzepak i rzepik	28566	19357	27216	16098
w tym przemysłowy	28566	19357	27216	16098
Warzywa	130119	128195	192180	191532
Owoce	46699	46385	56682	56372
Produkty zwierzęce	749212	715264	743084	723149
w tym:				
Bydło (bez cieląt)	147608	146133	227064	226103
Cielęta	9136	9131	7386	7375
Trzoda chlewna	218623	216225	174866	174269
Owce	1408	1408	1398	1398
Drób	140245	133671	143152	139130
Mleko krowie	190569	167123	143736	129760
Jaja kurze konsumpcyjne	17192	17142	16302	15935
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100				
O G Ó Ł E M	97,7	97,4	107,9	109,0
Produkty roślinne	93,1	92,5	129,6	129,4
w tym:				
Zboża	99,1	101,7	174,9	165,7
w tym zboża podstawowe	111,8	116,7	160,5	148,8
pszenica	118,1	119,9	161,1	148,9
żyto	40,3	44,5	153,4	128,2
jęczmień	84,9	110,3	100,1	95,9
owies i mieszanki zbożowe	19,1	19,9	783,7	912,2
pszenżyto	144,8	177,2	319,0	312,5
Ziemniaki	70,9	67,9	98,6	97,3
Buraki cukrowe	95,6	77,1	58,6	60,1
Rzepak i rzepik	102,0	102,6	95,3	83,2
w tym przemysłowy	102,0	102,6	95,3	83,2
Warzywa	118,2	117,2	147,7	149,4
Owoce	52,7	52,7	121,4	121,5
Produkty zwierzęce	99,7	99,5	99,2	101,1
w tym:				
Bydło (bez cieląt)	88,8	89,1	153,8	154,7
Cielęta	127,7	128,2	80,8	80,8
Trzoda chlewna	99,2	99,6	80,0	80,6
Owce	112,5	112,5	99,3	99,3
Drób	114,5	112,3	102,1	104,1
Mleko krowie	121,7	119,5	75,4	77,6
Jaja kurze konsumpcyjne	37,9	38,1	94,8	93,0

TABL. 14. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

PRODUKTY ROLNE	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
O G Ó Ł E M				
Zboża w t	80645	74866	145026	127987
w tym zboża podstawowe	49486	45610	81800	70095
pszenica	44245	40524	72400	61404
żyto	754	624	1177	809
jęczmień	3406	3402	3914	3729
owies i mieszanki zbożowe	72	67	835	811
pszenżyto	1009	993	3474	3342
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	75751	69980	143837	126942
w tym zboża podstawowe	44592	40724	80611	69050
pszenica	39791	36071	71930	61078
żyto	754	624	1134	766
jęczmień	2971	2969	3482	3297
owies i mieszanki zbożowe	67	67	659	635
pszenżyto	1009	993	3406	3274
Ziemniaki w t	14418	14035	15168	14295
Buraki cukrowe w t	81678	55928	58563	41221
Rzepak i rzepik w t	21623	14675	18421	10937
w tym przemysłowy	21623	14675	18421	10937
Warzywa w t	128404	126964	144836	144301
Owoce w t	41701	40995	40605	40359
Żywiec rzeźny ^a w t	110162	108299	117939	116828
bydło (bez cieląt)	24562	24334	35944	35795
cielęta	850	849	677	676
trzoda chlewna	46711	46193	41710	41565
owce	170	170	159	159
konie	1448	1448	1872	1872
drób	36421	35305	37577	36761
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w t	76177	74875	78976	78216
Mleko krowie w tys. l	150122	133268	133382	120730
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	70279	70140	68610	67009
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100				
Zboża w t	120,9	124,4	179,8	171,0
w tym zboża podstawowe	136,2	142,7	165,3	153,7
pszenica	145,3	147,9	163,6	151,5
żyto	45,8	50,5	156,1	129,6
jęczmień	104,1	133,8	114,9	109,6
owies i mieszanki zbożowe	16,6	19,3	1159,7	1210,4
pszenżyto	189,7	221,7	344,3	336,6
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	115,8	118,1	189,9	181,4
w tym zboża podstawowe	127,3	131,2	180,8	169,6
pszenica	134,1	134,7	180,8	169,3
żyto	47,8	53,6	150,4	122,8
jęczmień	100,6	121,1	117,2	111,0
owies i mieszanki zbożowe	16,3	20,6	983,6	947,8
pszenżyto	247,3	306,5	337,6	329,7

^a W wadze żywej. ^b Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 14.   **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**

PRODUKTY ROLNE	2014		2015	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 (dok.)				
Ziemniaki w t	102,2	100,3	105,2	101,9
Buraki cukrowe w t	115,4	92,8	71,7	73,7
Rzepak i rzepik w t	113,7	115,9	85,2	74,5
w tym przemysłowy	113,7	115,9	85,2	74,5
Warzywa w t	115,6	114,6	112,8	113,7
Owoce w t	58,8	58,3	97,4	98,4
Żywiec rzeźny ^a w t	109,5	109,6	107,1	107,9
bydło (bez cieląt)	99,1	99,6	146,3	147,1
cielęta	134,9	135,2	79,6	79,6
trzoda chlewna	109,9	110,3	89,3	90,0
owce	111,8	111,8	93,5	93,5
konie	91,6	93,4	129,3	129,3
drób	117,7	117,0	103,2	104,1
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w t	110,3	110,4	103,7	104,5
Mleko krowie w tys. l	113,1	110,9	88,8	90,6
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	56,2	56,8	97,6	95,5

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

Zboża w kg	149,6	143,4	269,9	246,1
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	91,8	87,4	152,2	134,8
pszenica	82,1	77,6	134,7	118,1
żyto	1,4	1,2	2,2	1,6
jęczmień	6,3	6,5	7,3	7,2
Ziemniaki w kg	26,7	26,9	28,2	27,5
Buraki cukrowe w kg	151,5	107,2	109,0	79,3
Rzepak i rzepik w kg	40,1	28,1	34,3	21,0
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w kg	141,3	143,5	146,9	150,4
Mleko krowie w l	278,4	255,4	248,2	232,1

^a W wadze żywej. ^b Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 15.   **SKUP ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013/2014	2014/2015
O G Ó Ł E M		
Zboża (z ziarnem siewnym) w t	68327	101193
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	40103	65286
w tym:		
pszenica	35516	56771
żyto	1123	1213
pszenżyto	406	2891
Ziemniaki w t	13221	16120

TABL. 15. SKUP ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013/2014	2014/2015
w tym od GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH		
Zboża (z ziarnem siewnym) w t	63599	93068
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	36584	60169
w tym:		
pszenica	32646	51959
żyto	791	1083
pszenżyto	371	2792
Ziemniaki w t	12823	15738
ROK POPRZEDNI = 100		
Zboża (z ziarnem siewnym)	62,3	148,1
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	90,4	162,8
w tym:		
pszenica	94,9	159,8
żyto	82,8	108,0
pszenżyto	39,3	712,1
Ziemniaki	83,3	121,9

TABL. 16. PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2014	2015
	w złotych		rok poprzedni = 100	
Ziarno zbóż (bez siewnego) - za 1 dt:				
pszenicy	63,54	63,42	80,2	99,8
żyta	52,61	50,61	90,1	96,2
jęczmienia	62,63	54,91	81,0	87,7
owsa i mieszanek zbożowych	60,62	42,47	104,4	70,1
pszenżyta	54,77	50,71	72,6	92,6
Ziemniaki - za 1 dt	52,40	49,10	69,4	93,7
w tym:				
jadalne (bez wczesnych)	49,32	44,43	69,1	90,1
przemysłowe	26,88	.	98,0	x
Buraki cukrowe - za 1 dt	11,99	9,80	82,8	81,7
Rzepak i rzepik przemysłowy - za 1 dt ...	132,11	147,75	89,7	111,8
Liście tytoniu - za 1 dt	717,70	678,13	147,0	94,5
Żywiec rzeźny - za 1 kg:				
bydło (bez cieląt)	6,01	6,32	89,7	105,2
cielęta	10,75	10,91	94,7	101,5
trzoda chlewna	4,68	4,19	90,3	89,5
Mleko krowie - za 1 l	1,27	1,08	107,6	85,0
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt.	0,24	0,24	66,7	100,0

TABL. 17.   **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2014	2015
	w złotych		rok poprzedni = 100	
Ziarno zbóż (bez siewnego) - za 1 dt:				
pszenicy	88,73	77,04	87,4	86,8
żyta	78,88	71,15	90,3	90,2
jęczmienia	83,88	73,04	92,0	87,1
owsa	74,68	66,99	95,8	89,7
pszenżyta	82,31	74,16	88,7	90,1
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za - 1 dt	93,07	74,51	98,8	80,1
Zwierzęta gospodarskie - za 1 szt.:				
krowa dojna	3101	2629	98,1	84,8
jałówka 1-rocza	1895	2030	84,3	107,1
prosię na chów	188,30	172,19	98,1	91,4
koń roboczy	5771	6167	107,8	106,9
Żywiec rzeźny - za 1 kg:				
bydło (bez cieląt)	4,92	4,64	94,4	94,3
cielęta	10,06	10,20	103,7	101,4
trzoda chlewna	5,22	4,81	95,3	92,1
Mleko krowie - za 1 l	2,35	2,41	102,6	102,6
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt.	0,72	0,75	100,0	104,2

TABL. 18.   **PRODUKCJA ROLNICZA (ceny stałe)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2013	2014
	ogółem		w tym gospodarstwa indywidualne	
	rok poprzedni = 100			
Produkcja globalna	85,0	118,0	84,9	118,2
roślinna	85,4	124,9	85,8	124,9
zwierzęca	84,4	108,9	83,7	109,3
Produkcja końcowa	82,5	122,7	82,5	123,1
roślinna	81,4	136,7	82,2	137,0
zwierzęca	83,6	110,1	82,8	110,6
Produkcja towarowa	85,2	116,9	85,1	117,7
roślinna	81,6	127,1	82,4	128,0
zwierzęca	88,8	107,4	87,8	107,9

TABL. 19. STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
	w odsetkach			
PRODUKCJA GLOBALNA				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Produkty roślinne	57,0	57,0	60,0	59,9
Zboża	16,7	16,3	14,9	14,4
w tym zboża podstawowe	12,3	12,0	10,7	10,4
w tym:				
pszenica	7,5	7,2	6,9	6,6
żyto	0,5	0,5	0,3	0,3
jęczmień	2,5	2,5	2,3	2,3
Ziemniaki	5,9	6,1	8,3	8,5
Przemysłowe	2,6	2,3	2,0	1,6
w tym buraki cukrowe	0,3	0,2	0,3	0,2
Warzywa	16,9	17,4	19,6	20,1
Owoce	6,7	6,9	7,4	7,6
Siano łąkowe	3,7	5,8	3,1	3,2
Pozostałe	4,5	2,2	4,7	4,5
Produkcja zwierzęca	43,0	43,0	40,0	40,1
Żywiec rzeźny ^a	19,8	19,5	18,3	18,5
w tym:				
bydło (bez cieląt)	5,0	4,9	4,8	4,9
trzoda chlewna	9,5	9,3	8,1	8,2
drób	4,3	4,1	4,2	4,2
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-1,2	-1,2	0,3	0,3
Mleko krowie	14,2	13,6	13,2	13,0
Jaja kurze	7,6	7,6	6,4	6,4
Obornik	1,1	1,1	0,8	0,8
Pozostałe	1,5	2,4	1,0	1,1
PRODUKCJA TOWAROWA				
R A Z E M	100,0	100,0	100,0	100,0
Produkty roślinne	48,2	48,4	52,9	53,2
Zboża	10,2	10,1	8,3	8,1
w tym zboża podstawowe	8,4	8,4	6,3	6,1
w tym:				
pszenica	5,3	5,3	4,4	4,3
żyto	0,3	0,3	0,2	0,2
jęczmień	1,4	1,4	0,9	0,9
Ziemniaki	3,3	3,4	6,4	6,6
Przemysłowe	2,9	2,4	2,2	1,7
w tym buraki cukrowe	0,4	0,4	0,4	0,3
Warzywa	20,6	21,3	23,5	24,1
Owoce	8,5	8,7	9,6	9,9
Pozostałe	2,7	2,5	2,9	2,8
Produkcja zwierzęca	51,8	51,6	47,1	46,8
Żywiec rzeźny ^a	27,4	26,8	25,1	25,3
w tym:				
bydło (bez cieląt)	7,4	7,2	6,8	6,9
trzoda chlewna	12,5	12,4	11,0	11,2
drób	6,2	5,9	6,0	6,0
Mleko krowie	14,5	13,6	13,7	13,2
Jaja kurze	8,7	8,6	7,8	7,8
Pozostałe	1,2	2,6	0,5	0,5

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.